

MARİFET

AHMET ŞAHİN UÇAR

İÇİNDEKİLER

MARİFET

Kemalat teferruatta gizli olduğu gibi şeytan da teferruatta tuzağını kurar!

Ancak bu ilme sahip olan teferruatta şeytanın oyununu bozup kemalata vasıl olur!

Allah en doğrusunu bilir.

ALLAH YOLUNDA ÖLENLER;

Maktul ikidir, biri seyf-i zahir ile cihâd-ı asgarda maktüldür ki ona şehid derler.

Ve biri seyf-i bâtınla cihâd-ı ekberde maktüldür ki ona sıddîk derler.

Ve bir kimse bu iki maktülden birine öldü yani meyyit oldu dese Kur'ân'a muhalefet ederek âsî olmuş olur.

İsmail Hakkı Celveti (K.S.)

Öldürülen iki kişi vardır ki biri zahir kılıcı (silah ile) ile küçük cihadda (savaşta) öldürülmüştür ona şehid denilir.

Ve biri bâtın kılıcı (manevi nur ile) ile büyük cihâdda (hakikat meydanında) öldürülmüştür (benliğinden tamamen soyutlanmış) ki ona sıddık (doğruluk mertebesinin kâmili) derler.

Bu her ikisine de ölü denilmez. Çünkü onlar Rableri katında diridirler. Onlara ölü diyenler Kur'ân ayetinde belirtilen Allah'ın kelâmına muhalefet etmiş, emrine âsi gelmiş, inkâr etmiş olurlar.

Allah en doğrusunu bilir.

BAŞLANGIÇ İLMİ VE İLK OLANIN ÖNEMİ;

"İlk düşünce hiçbir zaman yanılmayan ilahi -doğru- düşüncedir. Masumiyet ve geçerlilik ilk düşünceye ait olduğu gibi kader ve kaza onda ortaya çıkar. Aynı şey ilk bakış, ilk duyuş, ilk hareket için geçerlidir. İlk olan 'zecr' ilmini kazandıran bilgidir. Bu bilgiler hiçbir zaman yanılmayacağı gibi doğruluk onların yanılmaz özelliğidir. Demek ki ilk olanlar öne geçmiş hakikatlerdir. İlk düşünceden sonra gelen her şey, ilkin izini takip ederek gelmiş iç konuşmasıdır."

Fütuhat - c16,s74 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Bütün hayır ilklerdedir.

Görmez misin ki: İlk düşünce asla yanılmayan Hak kaynaklı doğru düşüncedir. Aynı şekilde ilk bakış, ilk işitme ve ilk harekette böyledir. İlkler ortaya çıkmış öncülerdir.

İlk düşünceden sonra gelen her şey nefsin konuşmasıdır ve ilk düşüncenin izini takip ederek gelir. Hâlbuki ilk düşünce her hangi bir şeyi takip etmeden kendiliğinden gelir."

Fütuhat-ı Mekkiyye IV, 152 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Bilmelisin ki, başlangıç ilmi (ilm-i büd'), öğrenilmesi çetin bir ilimdir, çünkü sınırlı değildir. Onu ifade edebilecek en yakın ifade şunu demektir: Başlangıç, mümkünlerin varlığının peşi sıra ve müteakiben açılmasıdır. Çünkü onu var eden zat, bir zamanla sınırlanmaksızın bunu gerektirmiştir, çünkü zaman da cisimsel mümkünler arasında yer alır. Öyleyse, ancak mümkünün özü gereği Zorunlu ile irtibatı düşünülebilir. Böylelikle Hakkın varlığının karşısında, 'sabit hakikatler' (a'yan-ı sabite) vardır. Bunlar, ezelde yoklukla nitelenmiştir. Söz konusu olan, Allah ile birlikte başka herhangi bir şeyin bulunmadığı (ilk, ezeli) oluştur. Dikkat ediniz! Allah'ın varlığı, bu a'yan (-ı sabite) üzerine onların istidatlarının gerektirdiği şekilde yayıldı. Böylelikle arada akli ya da vehmi bir aralık bulunmaksızın, kendisi için değil onlar için a'yan (dışta) oluştu. Bunu tasavvur edişte, her iki yönden de hayret ortaya çıkar; hem keşf hem teorik delil yönünden. Keşfın gördüğü şeyin anlamını dile getirmek, imkânsızdır, çünkü buradaki iş, tahayyül edilemezdir. Dolayısıyla aktarılamaz ve zikrettiğimizden daha açık bir şekilde söz kalıplarına girmez.

Buradaki güçlüğün nedeni, İlk Sebeb'i bilememektir. İlk Sebep, Hakk'ın zatıdır. Hakk'ın zatı 'sebep' olduğunda ise me'luh, me'luh olduğunu bilmezken, kendisine ait bir 'me'luh'un ilahıdır. Arkadaşlarımızın bir kısmı, başlangıcın 'kahır nispetinden', bir kısmı 'kudret nispetinden' meydana geldiğini söylemiştir. Şeriat ise, 'emir nispetinden' olduğunu söyler. Buradaki tahsis, onun nezdinde ayrışan herhangi bir mümkünün kendisinde gerçekleşir. Bizim bilgimizin bu konuda ulaştığı ve nebilere katıldığımız husus şudur: Başlangıcın emir nispetinden olmasında bir 'zorlama (cebr)' kokusu vardır. Çünkü hitap, ancak var olmayan (ma'dum), akleden, duyan, duyduğunu bilen ayn-ı sabiteye (sabit bir hakikate) olabilir. Söz konusu ayn-ı (sabite), var olan bir duyuşla hitabı duymadığı gibi var olan bir akledişle veya var olan bir bilgiyle de (hitabı) bilmez. Böylelikle bu hitabı duyuş esnasında Hakkın varlığını giyinir (telebbüs). Bu durumda ise, el-Evvel ve ez-Zahir ismi yönünden O'nun mazharı olur. Bu hakikat ise, bu yolda, sonsuza dek tüm hakikatlere yayılır.

Öyleyse başlangıç (taki bu model), bu yorumla (tüm a'yan-ı sabite'ye) eşlik eden ve her biriyle bilfiil bulunan kesintisiz bir şeydir. Çünkü varlığı vereni (Hak), mümkünlerin dizilişi sınırlamaz. Öyleyse O'ndan meydana gelen (a'yan-ı sabite'ye dönük) nispet, tektir. Bu durumda başlangıç, sürekli ve daimidir. Mümkünlerden her biri, başlangıçta öncelik sahibidir. Sonra, mümkünler birbirlerine nispet edildiklerinde, -Allah'a göre değil- birbirlerine göre öncelik-sonralık (ilişkisi) ortaya çıkar. Bu durumda teorik araştırmacılar (ehl-i nazar), mümkünlerin dizilişini dikkate alırken biz, onların Allah'a dönük nispetlerini dikkate alırız. Bütün âlem, bize göre, bilhassa Allah ile sınırlanmıştır. Allah ise, sınır ve sınırlanmadan münezzehtir. O halde, O'nunla sınırlanan bu tenzihte O'na tabidir. Hakkın ilk oluşu, âlemin de ilk oluşu demektir, çünkü âlem olmaksızın Hak için ilk olmak, kendisine nispet edilemeyecek ve betimlenemeyecek bir şeydir. Bütün isimlerle ilgili nispetlerde, aynı şey geçerlidir."

Fütuhat-ı Mekkiye c 6,s 254-255, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Marifet sahibi olabilmek için Allah'ın kullarının seçkinlerinin yürüdüğü yol ve bu yolda bilinmesi gereken 7 ilim.

1- Hakikatleri bilmek (ilahi isimleri bilmek).

2- Hakkın eşyadaki tecellisini bilmek.

3- Şeriatı bilmek.

4- Varlıktaki kemal ve eksikliği bilmek.

5- Nefsini bilmek.

6- Bitişik ve ayrık âlemleriyle hayali bilmek.
7- İlaç ve hastalıkları bilmek."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

CEM VE FARK;

" B " - ismillah dedin,
Perdeyi kaldırmasını niyaz ettin.
Sırrında sırrını idrak ettin.
Zevkinde zevk eyledin.
Tevhidin sırrına erdin.
Kesrette vahdeti cem ettin.
Mertebeleri yerli yerince nakş ettin.
Döndün, şeriatı şiar edindin.
Kendinden kendini hamd eyledin.
Edep dairesinin içinde bizi hıfz ettin.
Niyazımız hıfzın daim ola.
Elhamdülillah.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Çünkü sıddık bu sözü, eşya Allah ile kaimdir, der, gerçeğine işaret ederek söyler, usulü tanır ve kulluk hududuna riayet eder.

Zındık da bu sözü eşyayı Allah'a yüklemek, görevlerine karşı sorumluluktan kurtulmak, dinden ve resmiyetten çıkmak için söyler.

Sehl bin Abdullah Tüsteri (K.S.)

Sıddık ile zındık arasındaki ayırımı bilmeyen işi karıştırır.

Sıddık olanın sözü tasdik edilirken, zındık olan sözünden dolayı cezalandırılır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Mesele cem makamı nedir, fark makamı nedir, neden cem'den sonra kul fark makamına geçmelidir, tüm bunları bilmek ve bu bilinç ile kamil kulluğunu ifa edebilmektir.

Benzerlikler seni aldatmasın, insanı saptıran şey budur.

Ayakları kayanlar bu mertebeleri bilmedikleri için ayakları kaymış, şeriat çizgisinden çıkmışlardır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Cem'in sıhhati tefrikayla; tefrikanın sıhhati de cem'ledir.

Cem, Allah ile bilmek, fark ise Allah'ın emriyle bilmektir. Her ikisinin de bir arada bulunması gerekir.

Tefrika kulluk, cem' ise tevhiddir.

Sırf Hakk'ın fiillerini görmek tefrika, sıfatlarını görmek cem', Zat'ı görmek ise cem'ul-cem'dir."

Avarif - Şihabüddin Sühreverdi (r.a.)

"Şeriatsız cem' makamında bulunmak zındıklık, cem' olmadan fark makamında bulunmak ise tefrikadır (ayrılık)."

Kavanin - Ebu'l-Mevahib Cemaleddin Muhammed eş-Şazeli (r.a.)

***

"O inkar edenleri korkutsan da korkutmasan da birdir, onlar iman etmeyecektir. Allah kalplerine, kulaklarına ve gözlerine perde çekmiştir. Onlar için büyük azap vardır."

(Bakara – 6/7)

Burada Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)'nin izahatlarında ya da bir ayetin yorumunda bazen zahiri mananın dışında Batıni manalarına işaret ettiğini ve bu tarz yoruma ise işari yorum dediğini görmekteyiz. Burada belirtilen ayette de alıştığımız anlamda zahiri mananın dışındaki manaya işaret etmekte ve bu şekil yorum yapmaktadır. Meseleyi daha iyi anlayabilmemiz için Şeyhül Ekber'in şu izahatı ile tefekkür etmeye çalışalım:

"*Her şeyin bir zahiri, bir batını, bir haddi ve bir matlaı vardır. Bir şeyin zahiri onun suretinin sana verdiği şey iken batını suretin üzerinde tutunduğu şey, haddi onu başkasından ayrıştıran, matlaı ise onu keşfettiğinde kendisine ulaşmanın sana kazandırdığı bilgidir. Bu itibarla keşfetmediğin bir şeyin matlaına ulaşman söz konusu değildir.*"

Fütuhat c18,s91 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Şimdi belirtilen ayeti Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin yorumuna bakalım:

"(Kur'an'ı anlamada) vuslat gözüyle güzele bakmak: Allah şöyle buyurur: "O inkâr edenleri korkutsan da korkutmasan da birdir, onlar iman etmeyecektir. Allah kalplerine, kulaklarına ve gözlerine perde çekmiştir. Onlar için büyük azap vardır."

(Bakara – 6/7)

Açıklama:

Ey Muhammed! 'O kâfirler ki: 'Onlar bana sevgilerini kendilerinden gizlemiş kimselerdir. "Onları korkutman, seni kendisiyle onlara gönderdiğim tehdidin veya sözünle korkutman birdir, inanmazlar. "(Bakara – 7) Senin sözlerine inanmazlar. Çünkü onlar benden başkasını bilmezler. Hâlbuki sen onları yaratıklarımla korkutuyorsun. Onlar, onu ne bilir ne de anlarlar!

Onlar sana nasıl inanabilir ki? 'Ben onların kalplerini mühürledim.' Dolayısıyla onlarda benden başkasına yer bırakmadım. 'Kulaklarını mühürledim' Artık âlemde benden başkasından söz duymazlar. 'Gözlerinde perde vardır.' Beni müşahade ettiklerinde heybetimden 'göremezler' benden başkasını. Benim nezdimde 'Onlar için acı bir azap vardır. Bu azap, onları bu yüce müşahadeden senin korkutmana döndürüp kendimden perdelememdedir. Nitekim sana da 'yayın iki ucu veya daha da azı' yakınlıktan sonra döndürüp, oradan seni yalanlayan ve katımdan kendisine getirdiğin şeyi yüzüne çarpanların yanına indirmiştim. Onlardan benim uğrumda gönlünü daraltan şeyleri duyuyordun. Artık İsra yolculuğunda müşahede ettiğin açıklık nerede!

İşte yaratıklarım karşısında Eminlerim de böyledir. Onlardan hoşnutluğumu gizledim ve dolayısıyla onlara asla kızmam.

Fütuhat c1, s329 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Ayette geçen 'Küfür' kelimesi, dini anlamda imanın zıddı, imansızlık, nimeti örtmek, hakikati örtmek anlamlarına geldiği gibi Şeyhül Ekber'in buradaki yorumunda hakikate vasıl olan Allah ehli kulları için geçerlidir ki onlar, müşahedelerinde kendilerine görünen vuslat (kavuşma) sırlarını örtenler olması hasebiyle küfür ehli yani kâfirlerdir. Allah onları peygamberin dili ile korkutmuş olmasına rağmen onlar bu korkutmadan anlamamışlardır. Çünkü onlar aynü'l-cem (birlik) mertebesindedirler. Onlara peygamberin dili ile yapılan korkutma ise ayırım mertebesinden bir hitaptır. Onlar tafsil ve ayırım mertebesini bilmezler, çünkü birlik mertebesindedirler. Bu nedenle ayırım mertebesinden hitabı anlamaya yatkın değillerdir. Allah'a olan sevgileri kalplerini istila etmiştir. Bu manada onların kalpleri mühürlüdür, başkaları onların kalplerine giremez. Kulakları mühürlüdür Allah'ın kelamının dışında âlemdekilerin dilleri ile söylenmiş sözleri duyamazlar. Onların gözleri perdelidir. Bu perde nurdan ve Allah'ın heybetinden kaynaklanan bir perdedir ve O'ndan başkasını görmezler. Allah onları zatı müşahede etmenin haz deryasına daldırmış halde bırakmıştır ve onlar için azap vardır. Burada kastedilen azap, kelime manası itibarı ile lezzet anlamına gelmektedir. Yani onlar için lezzet vardır.

Bu ayeti işari yorum olarak Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) böyle yorumlamaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Agâh ol, Talip ol, Teslim ol, Yaklaş!
Bu güzelin türlü türlü yüzü vardır.
Her yüzünden ayrı bir sözü vardır.
Sen O'nun bir yüzünü gördün mest oldun.
O yüzüne âşık oldun pür mest oldun.
Burada görülen ile orda görüleni ayrı sanma.
Uyanık ol, Hakk'ı bil. Gaflette kalma.
Her yüzün mertebesi ayrıdır. Cemden sonra farka geç.
Hakikati idrak et ama yolunda şeriatı seç.
Hakikat ancak sırrında ereceğin ve yaşayabileceğin sır'dır bunu böyle bil.

Bilir ama söyleyemez nice sırları dil.
Agâh ol, talip ol, teslim ol, yaklaş.
Samimiyet ile sebat et bu mübarek yola yoldaş.
Hakk'ı bil, Hakk' ı gör, Hakk ile ol.
Beşeriyetinden kurtul da ahsen-i takvim insan ol.
Böylece hakikati zevk et Muhammed ol.
Muhammed'in aslı olan Ahmed ol.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Nûh (A.S.), Muhammed (S.A.V.) Hazretleri gibi tenzîh (Hakk'ı yaratılmışlardan ayrı tutmak) ve teşbîh (Hakk'ı yaratılmışlara benzetmek) da'veti arasını cem' edeydi (toplasaydı), elbette kavmi ona icâbet ederlerdi (kabullenirlerdi).

Hâlbuki onun kavmi, mezâhir-i esmâiyyenin (esmanın görüntü mahallerinin, birimlerin) kesreti (çokluğu) ile vahdetten (teklikten) hicâba (perdelenmeye, sıkıntıya) düşmüşlerdi.

Nûh (A.S.) tenzîhde mübâlağa edip (aşırılığa giderek) mezâhir-i esmâiyye (esmanın görüldüğü yer) olan asnâmdan (putlardan) vahdet-i sırfa (sadece, sırf tekliğe) da'vet etti.

Fusu'ül Hikem – Nuh Fassı , Muhyiddin İbn'ül Arabi (K.S.)

Öncelikle şunu iyi bilelim ki Hz. Adem'den itibaren gönderilen tüm peygamberler gönderildikleri kavimlerin idrak kapasitelerine ve bu idrak kapasitelerinden doğabilecek ihtiyaçlarına cevap verebilme özelliğinde ve donanımında gönderildiler.

Bu sebeple peygamberler arasında derecelenme de kaçınılmaz oldu.

Hz. Muhammed (S.AV.) efendimiz ise cevamiul kelim (tüm hakikatleri toplayan) olarak gönderildiği için o gün için yaşayan insanların idrak düzeylerinin yanı sıra kıyamete dek gelecek tüm insanların idrak düzeylerine de cevap verebilme özellik ve donanımına sahip olarak zuhur etti. Bu cihetle Resulullah efendimiz tüm insanların, tüm peygamberlerin en kamili ve hatta tüm mahlukatın en mükemmeli oldu!

Burada anlatılan mevzu Nuh (A.S.) kavmini Allah'a davet ederken gece-gündüz davet etti derken yani bazen (gece) Allah'ın sadece tenzih sıfatlarını ortaya koyarak sırf tenzihi davet etti. Yani tenzihi esas alan bir uslup, anlatım izledi. Başka bir zaman ise (gündüz) Allah'ı teşbih etti ve bu cihetten anlattı, sırf teşbih olarak dile getirdi. İşte bunun için dir ki kavmi bu durumu birleştiremedi. Yani bir gün (zaman) hep tenzih cihetinden Allah'ı anlatıp başka bir gün hep teşbih cihetinden Allah'ı anlatınca, bir gün zahir yönünü ifade edip başka bir gün batın yönünü ifade edince kavmi ikilemde kaldı. Bu durumu birleştiremediği (kavrayamadığı/ dengeyi sağlayamadığı) için davetten yüz çevirdi. Nuh (A.S.)'dan zuhur eden bu durum da elbette ki ilahi bir hikmete binaen açığa çıktı! Her şey Allah'ın takdirinde olan şey değil midir?

Hz. Muhammed (S.A.V.) efendimiz ise kavmini gece- gündüz (tenzih - teşbih) ayrı ayrı zahir ve batın yönlerine davet etmedi. Yani bazen sırf tenzihi yönlerini dile getirip bazende sırf teşbihi yönlerini dile getirerek davet yapmadı.

Gündüzde geceye, gecede gündüze çağırdı. Yani tenzih ederken teşbihide vurguladı, ifade etti, teşbih ederken ise tenzihi de vurguladı, ifade etti. Yani her iki mertebeyi cem ederek izah etti, davetini böyle kâmil bir şekilde yapmış oldu. Bunun içindir ki Ümmeti Muhammedin âlimleri Allah'ı bilmede en kâmil kullardan oldu. Ben-i İsrail'in peygamberleri gibi oldu.

Nuh (A.S.) bu iş için yaratıldı ve bu şekilde ifade etmesi takdir edilmişti. Yani cem etmeyi özünde hakikatinde bilmesine rağmen ifade ederken bunları farklı farklı ifade etti. Kavmi ise bu farklı ifadeleri cem edip işin hakikatini göremedi. Yani resmin tüm parçaları ellerine verilmesine rağmen o parçaları bir araya getiremediklerinden resmi göremediler.

Peygamberlerde hata olmaz. Onlar korunmuşlardır. Her ne yaptılar ise bir hikmete binaen yaparlar/yaptırılırlar. Bu durumda yapması gerekeni yapmıştır. Peygamber heva'sından konuşmaz.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Aşırı yakınlık -tıpkı aşırı uzaklık gibi- bir perdedir!"

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Yakınlık "Toplama", uzaklık ise "Dağılma ve Ayrılmadır."

Maddelerde olmadan gerçekleşen tecelli (Tenzih) "uzaklık" tecellisi iken, maddelerde gerçekleşen tecelli ise yakınlık tecellisidir. (Teşbih)

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) Fütûhat-ı Mekkiyye,9.cilt, s.418

Muhyiddin İbn Arabî hazretleri burada uzaklık ve yakınlığı 2 farklı nispet olan tenzih ve teşbih olarak yorumluyor.

Tenzih olsun teşbih olsun ikisi de (müstakilen bulunduğunda) nakısiyettir (eksikliktir).

Kemâl ise Tevhid'i gerektirir.

Denge, itidal zıtları cem edebilmek ile mümkün olabilir.

O halde yakınlaşmak için bazen uzaklaşmak gerekir, toplanmak için dağılmak gerekir.

Allah en doğrusunu bilir.

GURBET - ASLINDAN AYRILMA;

(İlahi) emir yeryüzüne varıncaya kadar unsurlara indiğinde tortusu artar.

Bu durum testideki yağ veya sıvı şeylerin tortusunun aşağıya çöküp üstünün duru kalmasına benzer. İlahi emrin tortusunun artmasının nedeni, doğa âleminin karşılaştığı bilgi ve tecelli nurlarını algılamayı engelleyen perdelerdir.

Bu engeller, şehvet kirleri, dini bakımdan kuşkulu şeyler, dilde, bakışta, duymada, yiyecekte, içecekte, giyecekte binekte ve cinsel konuda (kuşkulu şeylerden uzak durmak anlamındaki) veranın yoksunluğu, helal olsalar bile, kendilerine tam olarak saplanmak ve yönelmek nedeniyle arzuların yol açtığı kirlerdir.

Ahiret şehvetleri dünya şehvetlerinden daha büyük olsalar bile, orada şehvetlere yönelmek tecelliyi engellemez. Çünkü orada tecelli gözleredir, gözler ise şehvet mahalli değildir. Orada, yani dünyada tecelli ise iç gözlere ve içedir, dışa değildir. İç ise arzu mahallidir. Arzu ve tecelli ise bir mahalde toplanmaz.

Bu nedenle arifler ve zahitler, bu dünya hayatında arzularını yerine getirmeyi ve onun arzuları ile ilgilenmeyi azaltmıştır.

Fütuhat - c1,s448 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Aslından ayrılıp çıkan gariptir. Gurbetin acısı da şiddetlidir. Bedbaht insan ahirette gariptir, mutlu insan da dünya da gariptir. Ne mutlu gariplere!"

Risaleler 2, s249 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Gurbet; asli vatanından ayrı düşmek, uzaklarda kalmak demektir ki bu hal üzere olan kimseye de garip denilir.

Allah CC., Adem'i kendi sureti üzere yarattı.

Resulullah (S.A.V.) efendimiz, Allah'ın ahlakı ile ahlaklanın buyurmaktadır bizlere.

Allah CC, Adem'e ruh nefyetti (üfürdü).

Allah'ın tecellisinin en kâmil şekilde zuhur mahalli insan-ı kâmil dir. Ancak insan-ı kâmil bu kâmil tecelliyi kabul etme istidatında ve zuhura çıkarma kabiliyetinde halk edilmiştir.

Bu bilgiler ışığında tefekkür ettiğimizde âlemin kemalatının ancak insanın yaratılması ile tamam olduğunu, insanın kemalatının ise ancak gönül aynasını parlatmak suretiyle ilahi tecellilere tam mazhar olabilecek hale gelmesi neticesi vuku bulabileceğini anlarız. Bu dünya hayatında var olmamız ile birlikte varlığımızın terkibi olan unsurların (toprak-hava-su-ateş) tesiri ile mizaç, tabiat oluşur. Her insan için farklılık gösterir. Bundan başka, genetik faktörler, kişinin yetiştiği ortam, ebeveynleri, akraba ve arkadaş çevresi, yaşadığı toplumun değer yargıları kişinin karakterinin oluşumunda etkendir. Bütün bu sayılanlardaki olumsuzluklar kişinin aslından uzaklaşmasına sebep olan unsurlardır. Kişi bu olumsuzluklardan arındığı oranda saflaşır, berraklaşır, aslına doğru yakınlaşma hâsıl olur. Aslından uzak düştüğünü anlayıp bilenler gurbetin şiddetli acısını çekerler, yani vatanlarına duydukları özlem onların bir nevi gurbet acısının tezahürüdür.

Müminler bu dünyada gariptir. Dünya müminler için meşakkat yurdudur, ahiret ise nimet yurdudur. Mümin ahiret hayatında nimete vasıl olur ve 'vatana kavuşma' neticesi mutmain olur, mutlu olur.

Bedbaht olan insan ise zaten dünya hayatında iken hakikatinin farkında değil, yani aslının bilincinde değil, hakikatinden perdelenmiş bir vaziyette geçici dünya zevklerinin peşinde ömrünü tüketir ve bu şekilde ahirete intikal eder.

Ancak bedbahtların diyarında bu hakikati anlaması ile birlikte görür ki gurbete düşmüş (!), asli vatanından ayrı düşmüş, bu hal onun garip kalmasına sebep olur.

Allah en doğrusunu bilir.

HİMMET;

Allah'ın insana verdiği, yerleştirdiği en kuvvetli şeydir!

Himmet; insanın beş duyu ve beş duyunun ötesinde sahip olduğu manevi duyularını belirli bir noktaya odaklaması, kalbin bu işlemden gaflette bulunmaması, uyanık olması ile amaçlanan kemâli bulur ve neticesinde buna vasıl olan insanda diğer mahlûkat, eşya üzerinde tasarruf, tesir, kontrol kuvveti açığa çıkar.

Bu güce sahip olduğunu bilmeden, ya da bu gücün tesirinin açığa çıkma yöntemlerini bilmeden bazı kimseler bilmedikleri cihetten bu güçlerini kullanabilirler ve böylece himmetlerini yönlendirdikleri mahal üzerinde tesir açığa çıkArabîlirler. Böylesi kimseler bu güçlerini bilinçsiz ve kontrolsüz (kontrol dışı) kullanmış olurlar.

Bazı kimseler ise bu konuda bir bilgiye sahip olmakla birlikte bu güçlerini (himmet) bilinçli ve kontrollü bir şekilde tesir etmek istedikleri mahal üzerinde yoğunlaştırırlar.

Bu tesirin gücü, himmet sahibinin, gücünü toplama/kullanma kapasitesi oranında açığa çıkacağı gibi; himmete konu olan hedef mahallin o anki durumu, hali, uyanık veya gaflet üzere bulunması, (korunma üzere bulunup-zikir, korunma ayetleri, korunma sağlayan virdler gibi- önceden tedbir almış olması veya böylesi bir tedbir, çalışma yapmamış olması) gibi tesirlerin müspet veya menfi oluşuna göre de vuku bulacaktır.

Himmet; irade, azim, sebat, iştiyak, kalbin uyanık ve odaklanması ile alâkalı olarak derecelenir.

Himmet kuvveti; nefsin istek ve arzuları doğrultusunda, şeytani fikir ve amaçlar doğrultusunda kullanılabileceği gibi Hak ve hakikatlere erişme yolunda da kullanılabilmektedir.

Himmet kuvvetini, mahiyetini ve nasıllığını bilmeden erkeklere nazaran daha çok kadınlar kullanabilmektedir. İnsanların bir çoğu bilinçsizce ve nefsani amaçları doğrultusunda bu güçlerini kullanarak istedikleri mahal üzerinde tesirlerini icra ederler. Kadınların, erkeklere göre daha avantajları vardır (mülk âleminde) ki bu avantaj hem kadının, Allah'ın tekvin sıfatının mahalli olmasından kaynaklanmakta hem de kadının mülk âleminden yaratılmış olması (Hz. Adem'den Hz. Havva yaratılmıştır, bu hakikate vurgu yapılarak) itibariyle tesiri de yaratıldığı alem üzerinde daha yetkin açığa çıkmaktadır. Erkek ise melekût âleminden halk olması hasebiyle himmetinin tesiri kadına nazaran melekût âleminde daha yetkin, daha kâmil açığa çıkmaktadır.

Kişi sahip olduğu bu kuvveti kullanırken de her şeyde hesaba çekileceği gibi bu kuvvetini tasarruf ettiği alanlar üzerinden yaptığı tesirden de hesaba çekileceğini unutmamalıdır.

Bu kuvvetini nefsani ya da şeytani amaçlar doğrultusunda kullanmaktan sakınmalıdır. İlim sahibi olarak Hak ve hakikatleri elde etme yolunda kullanma azmi, iradesi, iştiyakı taşımalıdır. Her işinde Allah'ın emrini ve rızasını gözetmelidir.

Himmetini art niyetli kullananlardan kendisini koruma altına almak adına da korunmalıdır. (Korunma virdini her gün düzenli bir şekilde okumalıdır.)

Himmetini doğru bir şekilde kullanmaya muktedir olan kimse birçok talebine vasıl olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Görebilirseniz şayet âlemde her bir varlık bir diğeri ile iletişim ve etkileşim içersindedir. Bu etkileşim bireyin bulunduğu halin gereğine göre müspet (olumlu) ya da menfi (olumsuz) olabilir.

Bu etkileşimin tesirleri ruhi, akli, nefsi, kalbi münasebette bulunulan insanlarda daha belirgin olarak açığa çıkmaktadır.

Bu durum "kalpten kalbe gizli bir yol vardır, bilinmez" sözleri ile türkülere dahi konu olmuştur.

Düşünce gücü sözden çok daha tesirlidir.

Bu, Allah'ın âleme yerleştirdiği sünnetullah kanunlarının gereğidir, aynı zamanda tevhid hakikatini anlamaya yarayan bir tefekküre konu açan meseledir.

Kimi insan bunu bilir, kimi ise bundan habersizdir.

Allah en doğrusunu bilir.

İLİM;

"Akli delille idrak edilen tevhide itibar edilmez!"

Muhyiddin İbn Arabi (k.s.)

***

"Allah insana kesin bir dille "Rabbim! Bilgimi artır." (Taha20/114) diye (tamahkârlığını bilgiye yönlendirmesini) emretmiştir. Bu emre karşı kanaatkâr olan cahil ve saygısızdır!"

Fütuhat c17, s291 - Muhyiddin İbn Arabi (k.s.)

***

"İlahi ilimde kanaate itibar edilmez.
İtibar Edilmez Şeyler Risalesi"

Muhyiddin İbn Arabi (k.s.)

***

Kim işleri anlarsa, güçlükler kolaylaşır

Fütuhat c18, s77 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S..)

***

İnsan, Allah'a karşı 8 organı ile sorumludur. Yani mahşer günü huzur-u İlahi'de bu 8 organı ile işlediği fiillerden sorguya çekilecektir. Bu organlara yapılan ilahi teklifleri bilmek ve vazifesini yerine getirmek her Müslüman'ın görevleri arasındadır.

Bu organlar;

Kalp, El, Göz, Kulak, Dil, Ayak, Mide ve Cinsel organdır.

Kurtuluşun anahtarı ise yani saadet ehli olmanın yolu ise şu 8 ilmi bilmesi gereklidir.

Bu ilimler;

Vacib (farz), Caiz, Muhal, Zat, Sıfat, Ef'al, Şekavet, Saadet.

Kurtuluşu arzulayan her şahıs bu ilimleri öğrenmelidir.

Saadet (mutlu, mutluluğa ulaştıran) ve Şekavet (bedbaht, helak olmaya götüren) ilmini bilmek ise şu 8 şeyin bilinmesine bağlıdır. Bunlardan ilk beşi; ahkâm (hükümler) itibariyle bilinmesi zaruri olan ilimlerdir.

Bunlar;

Farzlar, Haramlar, Menduplar, Mekruhlar, Mübahlar, Kitap (Kur'an-ı Kerim), Mütevatir Sünnet, İcma.

Bu ilimleri tahsil eden kul iki mertebe üzerinde bulunur ki, bunlar;

Ya âlimlerdir, Ya da âlimi taklit edenlerdir.

Şeklinde ifade eder bize bunları Muhyiddin İbn Arabî Hz. "Mevaki'un Nucum (Yıldızların Mevkii) adlı eserinde.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Nefse ve onu düzenleyene, ona iyilik ve kötülüğünü ilham edene yemin olsun ki." - (Şems, 7-8)

Allah, nefsi, kendisine ilham edilen günah ve takvayı kabul eden bir mahal yapmış, nefs de günahı ve takva duygusunu ayırt ederek günahtan sakınır (sakınabilme özelliğinde iken), takva duygusunun ise yolunu tutar. Öte yandan şunu ifade eder: Allah kendisine ilham ettiği şeyle nefsin günah ve takva duygusunda bir çaba ve kazanımı olmaktan soyutlamıştır. Nefs, sadece dince ister günah ister takva olsun, fiilin ortaya çıkması için bir mahaldir. O halde nefs, bu iki hüküm arasındaki orta 'berzah' tır.

…Nefsin özelliği, (kendisinden) zararı uzaklaştırmak ve yararı çekmektir. Bu ise , şeriat hükümleri içinde özellikle mubah kısmında bulunabilir. Çünkü mubah, yapılması ve yapılmaması eşit, bu nedenle de, karşılığında ödül veya dinen sorumluluğun bulunmadığı davranıştır.

…'Nefse günahı ilham etti' ifadesindeki zamirin şeytan, bağlaçla gelen takvanın ilham edilişindeki zamirin ise meleğe raci olması geride kalmıştır. Dolayısıyla bir yaratılmışın karşısına başka bir yaratılmışın konulması, bir yaratılmışın Yaratan karşısına konulmasından daha uygundur.

…Allah, nefsinin rütbesini ve onun özü gereği kötülüğü emreden biri olmadığını bildirmiştir. Nefse kötülük, şeytanın günahı ilham etmesini kabul etmesi ve bu konudaki meşru hükmü bilmeyişi bakımından nispet edilebilir.

…Böylece, nefsi ve nefsin ya zatından veya kendisine ilham ettikleri işlerde melek veya şeytandan kabul ettiği işlerden kendisine hakim olan özelliğe göre, organları hareket ettirdiğini bildirdim. İlhamı bilmek, Allah'ın, nefsine yerleştirdiğin şeyi ilham ettiğini bilmendir. Fakat geriye, Allah'ın onu kimin vasıtasıyla ilham ettiğine ve bu ilhamın sana hangi yoldan geldiğine bakman kalmıştır: İlham melek yolundan mı, şeytan yolundan mı gelmiştir?

Din tarafından belirlenmiş bir emir ve yasakla ilgili olan şey, ilham değil, ledünni bilgidir. O halde itaatin bilgisi ilham ile gerçekleşirken, itaatin sonuçlarını bilmek ise ledünni bilgidir.

Ledünni bilgile ilham arasında fark vardır. İlham, geçici ve arızidir, gider ve başkası gelir. Ledünni bilgi ise sürekli sabittir ve gitmez. İlham, kula daha önce bilmediği şeylerin ilham edilmesidir. Ledünni bilgi ise, yaratılışın aslında bulunmayan ve amellerin meydana getirdiği bilgidir. Allah, bazı kullarına Salih amel işlemeyi nasip eder. Kul Salih ameli işlediğinde, Allah bu amelden kulun daha önce bilmediği bir bilgiyi kendi katından (ledün) onun adına meydana getirir.

Ledünni bilginin belirli bir madde de olması gerekmez. İlham ise, her zaman maddelerde olmalıdır. Ledünni bilgi mutlaka isabet eder. İlham ise, bazen doğru, bazen yanlış olabilir. Doğru olan kısmı, 'ilham bilgisi' diye isimlendirilirken, yanlış olan ise, ilham bilgisi olarak değil, sadece 'ilham' diye isimlendirilir.

Fütuhat c2, s367-372 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Resulullah (S.A.V.) efendimiz bir sahabenin, "yaratılışın başlangıcı öncesi Rabbimiz nerede idi" sorusuna "Allah var idi ve ama da idi (Ama; altında ve üstünde hava olmayan bulut anlamına gelmektedir) "buyurmuş, yani Allah ile birlikte hiçbir şeyin varlığından söz edilemeyecek bir durumu belirtmiş ve bu sözün akabinde Hz. Ali (r.a.) "El'an da öyledir" diyerek tamamlamış, yani halen de öyledir, değişen hiçbir şey yoktur anlamına gelen ifadeyi kullanmıştır.

Meseleye hakikat boyutundan bakabilmemiz bize gerçek tevhid idrakini kazandırır. Mü'min diye nitelenebilmek için kişinin gerçek tevhid ehli 'muvahhid' yani 'Allah'ı birleyen' olması gerekir. Müslüman kimse Allah'ın varlığına iman etmiş iken, mü'min kimse ise Allah'ın mutlak birliğine iman etmiş kimsedir. Allah'ın birliğine iman etmiş kimse bilir ki tek vücud sahibi Allah'tır. Allah ile birlikte her hangi bir şeyin vücud sahibi olmasından, varlık sahibi olmasından söz edilemez. Bu durumda tüm âlem ve alemde bulunan her şey, tüm yaratılmış, Allah'ın ilminde yarattığı ilmi suretlerden ibarettir. Allah'ın varlığı gibi bir varlıklarından söz edilemez, Allah'ın varlığının yanında yok hükmündedirler. Bu hakikati kimi ehlullah "Âlemler hayelden ibarettir." "," "Hiçbir mevcudat varlık kokusu almamıştır" gibi sözleri ile ifade etmişlerdir. Biz bu hakikati ancak idraklerimizde algılayabiliriz. Bununla birlikte bir yaratılmış olarak "ben varım" ya da "âlem var" deriz ve bizde oluşan bu varlık algısı ebedi olarak yani hem dünya hayatında hem de ahiret hayatında cennet ya da cehennem ortamındaki yaşantıda da kesinlikle var olacaktır ve bu algıdan mutlak manada soyutlanmamız asla mümkün değildir.

Konuya hakikat boyutundan bizde oluşan idrak ile baktığımızda "Nefse ve onu düzenleyene, ona iyilik ve kötülüğünü ilham edene yemin olsun ki "(Şems, 7-8) ayetinden şunu anlarız ki: Nefs'e mutlak manada ilham eden Allah'tır. Varlıkta Allah'tan gayrısı yoktur. Tüm mazharlarda tecelli eden ve tecelligahta şen'den şen'e

giren O' dur. Mazharlar dahi O'ndan gayrı değildir. Bu bakış ve idrak hakikat boyutundan olan bakıştır. Ancak Allah, dünya hayatında yapmış olduğumuz işimiz, ibadetimiz, ilişkilerimiz, niyetimiz, düşüncelerimiz, eylemlerimiz hususunda bir ölçü içersinde olmamızı istemiş ve bu ölçüye şeriat adını vermiştir. Aynı şeriat bize Allah karşısında edepli olmamızı emreder. Edep dairesi içersinde hareket ettiğimizde ki kâmil mü'min edebe riayet etmelidir, bu durumda nefse kötülüğü ilham eden olarak şeytanı gördüğümüz gibi, nefse iyiliği ilham eden olarak da meleği görürüz. Çünkü şunu bilir ve kabul ederiz ki , 'sana bir iyilik isabet ettiğinde bunu Allah'tan bil, sana bir kötülük isabet ettiğinde ise bunu nefsinden bil' uyarısı bize bu hususta takınmamız gereken edebi tavrı açıklar. Oysa ki her ikisi de "Allah katından dır". Burada nefse isabet eden iyilik ve kötülüğün tamamının kaynağı hususunda "Allah'tan dır" demeyip , "Allah katındandır" söylemini kullanmak (ki bunun anlamının derinliğini ve buradaki ince manayı ehli olan bilir) yine ilahi huzur karşısında edep takınmaktan kaynaklanır ve doğrusu da budur. Bir de şu hakikat vardır ki mahallin sahip olduğu istidat durumu (ayan-ı sabitesinden kaynaklanır) bu ilhamlardan birini alıp kabul etmeyi ve onun tesirlerini kendi üzerinde açığa çıkarmayı belirler. Şeriat tarafından belirlenmiş haram ve mekruh hükmünde olan şeyleri yapmaya yönelik gelen ilhamların şeytan dan olduğu gayet açıktır. Şeytan sıradan insanlara bu tarz ilhamlarla geldiği gibi ariflere ise daha farklı ilham ile gelir. Arif kişi dince belirlenmiş bir ibadeti yapmaya niyet ettiğinde şeytan başka bir ibadeti o kişiye daha güzel, daha faziletli gösterir ve böylece arif kişi ilk niyet ettiği ibadeti yapmaktan vaz geçerek şeytanın kendisine daha güzel gösterdiği ibadete yönelir. Oysaki bu ilhamın şeytan dan olduğunu bilseydi böyle yapmaz, önce ilk niyet ettiği ibadeti yerine getirir ve daha sonra ikincisine geçerdi. Şeytan dan gelen ilham hızla değişiklik arzeder. Bu durum şeytanın ateş unsurundan yaratılmış olmasından kaynaklanır. Nefs, şeriatça belirlenmiş kurallara riayet etmeye yönelik çalışma içersine sokulur, kontrol altında tutulur, terbiye ve tezkiye hususuna titizlikle dikkat edilirse melekten gelen ilhamları kolaylıkla kabul edip uygulamaya geçen bir mahal olur. Şeytanın amacı kulun, Allah'ın rızası hilafına, şeriata muhalif iş, oluş, uygulama ve düşünce içersine girmesini sağlamak ve böylece Allah'a asi olup rahmetinden uzak düşmesini temin etmektir.

Böylece kulun nefsi, şeytandan ve melek den gelen ilhamlara mahal olur. Bu ilhamların ne şekilde olanına itibar edilip ne şekilde olanına itibar edilmemesi bilgisini ise kişiye kazandıran şey leduni bilgidir. Leduni bilgi Allah'ın kullarından istediklerine verdiği bilgidir. Bu cihetle leduni bilgide kesb yani kazanım yoktur. Vehb yani O'nun dilemesi ve vermesi vardır. Salih amel işleyen kullarından dilediğine Allah bu ledun ilmini verir. Böylece leduni bilgi sayesinde kul, amellerin hakikat ciheti ile kendisine getirisini ve sonuçlarını öğrenir. Namaz kılmak neticesi olarak kulun mirac etmesi ve Rabbi ile konuşması hakikatine vasıl olması, zekât vermek neticesi olarak kulun bereket kazanması, oruç tutmak neticesi olarak kulun Allah'ın samedaniyetini idrak etmesi, o boya ile boyanarak "O'nun benzeri şey yoktur" ayetinde dile getirilen benzersizliğin olumsuzlanmasından meydana gelen tenzihi kulun kazanması, Allah'ı zikretmesi ve buna devam etmesi neticesi olarak kulun âlemde dilediği şeye "ol" deyip o şeyin olması sonucunun açığa çıkması halinin kazanılması vb. gibi mevzuları leduni bilgi sayesinde kul öğrenir.

Nihayetinde kul ancak bu ilimleri tahsil ederek, emr-i ilahiye uygun ameller işleyerek nasibi oranındaki kemalat derecesinde Allah'ı bilebilir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bilgi hiç kuşkusuz rahmete eşlik eder. Öyleyse bilgi sahibi olduğunu iddia edip rahmetin kapsayıcılığını kabul etmeyen birini gördüğünde, söz konusu kişinin bilgi sahibi olmadığını bilmelisin!

Çünkü rahmet bilginin önüne geçerek kulu arar, ardından bilgi rahmete tabi olur. Allah ehlinin ve seçkinlerinin üzerinde yürüdükleri yol budur.

Fütuhat - c15,s138 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Allah'ı bilme, tanıma, kulluğunu layıkıyla yerine getirme düşüncen, isteğin , Hak yoluna meylin 'HEVA' mertebesinde kalmasın!.

Eğer ki bu isteğin heva/heves mertebesinde kalırsa üç gün sonra yine eski haline dönersin.

Bu isteğini önce vüdd, sonra hub, daha sonra da aşk boyutuna taşımaya gayret et ki yolunda ve kararında sebat etmiş olasın.

Ancak bu şekilde olmak ile sonuca ulaşabilir, vuslata erebilirsin.

İşin hikâyesinde olma!

Bal kavanozunu dışından yalamakla balın tadına asla varamazsın!

İddia sahibinden ispat isterler.

Aynı zamanda iddia sahibi sınanır!

Ne güzel söylemiş Mevlana hazretleri:

"Kılıcın tahta ise dön geri,
Kılıcın demir ise gel beri!"

Allah en doğrusunu bilir.

***

Gölgen senin suretindedir, sen de suret üzeresin. Şu halde sen bir gölgesin. Bu da gösteriyor ki, hareket ettirme sana ait değil, Hakka aittir. Nitekim hareket ettiren sensin, gölgen değil. Ne var ki sen itiraz ediyorsun ve kendi değerini bilmiyorsun; buna karşılık gölgen itiraz etmiyor.

Ey gölgesi kendisinin değerini kendisinden daha iyi bilen!

Ne zaman kurtulacaksın?

Risaleler - 2, 243 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Ledün ilminden nasibi olanlar yani Kehf suresi 65. ayette belirtilen; "Biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik." diye buyurulan Hızır (a.s.) gibi Allah'ın katından (vehbi olarak) ilim öğrettiği kulları vuku bulan/bulacak olaylarda edindiği bu ledün ilmi nispetince Allah'ın 'iradesini' gözetirler. Onlar akıllarının hükümlerindeki sınırlılığı aşmış, aklın perdesinin ötesine bir görüş sağlamış ve bu bilgiyi sahih bir keşifle Allah'tan elde etmişlerdir. Bilirler ki Allah'ın iradesi mutlak hükmünü icra edecektir.

Böylesi Allah dostlarının genele şamil bir mürşidliğinden söz edilemez. Bu zatlar ancak meşrebine uygun ve bu ilimleri elde etmeye nasibi olanlara mürşidlik eder ki böylesi bir irşad genele nispetle çok az görülen bir durumdur.

Bununla birlikte kâmil mürşid Resulullah (S.A.V.) efendimizi zahirde ve batında takip edendir. Alllah'ın 'emrini' gözeten; 'iradesinin' mutlak hâkimiyetini bilen ve buna teslim olandır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Kişi kendi çabası (kesb/kazanım) neticesi elde ettiği ilim, idrak ve kavrayış eşliğinde kendisine olan tecelliden bir zevk hali yaşayabileceği gibi, bu durum Hakk kaynaklı (vehbi) bir şekilde de (Rabbani keşif ya da ilahi keşif) vuku bulabilir.

Tecellilerin farklılaşması ile zevk de farklılaşır.

Zevkin nefse dönük bir hakikati de vardır. Nefs-i Levvame mertebesinde olan kimselerin tamamından, Nefs-i mülhime mertebesinde bulunan kimselerin büyük bir kısmından açığa çıkan zevk nefs kaynaklı bir zevktir, hal zevkidir. Böyle bir zevk sahibinin zevkinden müşahadeleri ve tespitleri sadece kendisini bağlar. Böyle bir zevkin neticeleri umuma şamil değildir. Bu tür zevki neticeler, tespitler esas alınamaz, ilmi bir hakikat olarak kabul edilemez, itibar edilemez. Bir yolun öğretisi olarak lanse edilemez. Bu tespitler ilmi hakikatlere dayanan bir kriter değildir ve böyle görülemez. Bu nefis mertebelerindeki kimselerin halinin şeytan kaynaklı bir hali zevk yaşadıkları ihtimali de göz ardı edilmemelidir. Çünkü nefse melek olduğu kadar şeytan da ilham verebilir.

Bu hususta ayırımı yapabilecek düzeyde ilim sahibi olmak ve işin hakikatini görmeyi sağlayacak bir teraziye sahip olmak gereklidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsanların bütün sözleri, ariflere Allah hakkında bir bilgi verir.

Futuhat c9, s210 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Halin mahiyetini bilmeyen sufiler, halin bilgiden üstün olduğunu söyler. Hâlbuki Allah adamlarının büyükleri, bu dünyada hallerden sakınır. Haller en büyük perdelerdir. Bu

nedenle sufiler halleri 'vergi (mevhibe)' makamları kazanılan şeyler saymışlardır. Büyüklere göre ise, dünya her zaman çalışma yeridir, yoksa (vergi olan) hal yeri değildir. Çünkü çalışmak, senin dereceni yükseltirken, hal sahibinin vaktini boşa harcar ve bu nedenle yükselemez. Hatta hal, salikin (kazanım yoluyla elde ettiği) makamının dünyadaki erken-peşin sonuçlarındandır. Bu nedenle haller vergiler olmuşlardır. Kazanılan şeyler olsaydı, hiç kuşkusuz, onlar sayesinde yükselme gerçekleşirdi.

Hal dünyada değil, ahirette üstün olacaktır. Bilgi ve makam ise, hem dünyada ve hemde ahirette üstündür.

Allah peygamberine bilgisinin arttırılmasını istemeyi emredip şöyle demiştir: "Rabbim bilgimi artır!" (TAHA 114)

Hâlbuki halindeki bir artışı istemeyi emretmedi. Halin üstün olduğunu kabul eden kimse bilginin üstünlüğünü bilip bilgiden de güvenilir bir zevki olsaydı, hiç kuşkusuz, kendisini bilenleri şereflendirdiği konuda Allah'a uymuş olurdu. Söz konusu kişi Allah'ın kendisini ve seçkin melek ve kullarını nitelediği bu özellikten mahrum kalıp bu dereceye ulaşamamış olduğu için, halin bilgiden üstün olduğunu iddia ederek kendini savunmaya kalkışmıştır. Böyle bir insan -Allah'a hamd olsun- hem bilgiden ve hem de halden eksiktir.

Doğru hal sahipleri, bilginin hale göre üstünlüğünü bilenlerdir. Onlar, bilginin peşindedir. Çünkü hal onlarla yaratılış gayeleri arasında bir engeldir. Bu nedenle halden (hal peşinde koşmaktan) uzak dururlar.

Halin engel olduğunun kanıtlarından birisi de şudur: Hal sahibi haliyle mutlu olsa bile, ölümü anında ondan yüz çevirip ondan uzaklaştığını ve hal sahibi olmamayı dilediğini görürsün. Çünkü hal, Allah'a yaklaştıran bir şey değildir. Dünya ise, (Allah'a) yaklaştıran sebeplerin bulunduğu bir yerdir. Ahiret ise yakınlık yeridir. Gerçek bilgin, her niteliği kendi yerinde hüküm sahibi yapar. Halin hükmü ise ahirettedir. Bilgi ise, hem dünyada hem ahirette, kısaca her yerde hüküm sahibidir. Çünkü onun üstünlüğü eksiksizdir.

Fütuhat c4, s62 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Dikkat ediniz!

İlim ile ilimden perdelenmeyiniz.

Yani, ilmi veriyi mertebesince müşahede edip yerli yerince kullanmayı biliniz.

Âlemde doğru, daha doğru; kâmil ve daha kâmil vardır!

İlim de mertebesine göre derecelenir ve bunu gözeten kimse her daim kemâl üzere olur.

Aksi halde kişi mertebeleri karıştırır ve uygulamasında daha kâmil dururken derecesi daha düşük olanla amel ederek ilim ile ilimden perdelenip kemâlden yoksun kalır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Mertebe bakımından ilimlerin en üstünü 'Allah'ı bilmek 'Allah'ı bilmeye giden en yüce yol ise 'tecellileri bilmek'tir. Onun altında ise teorik bilgi (nazari ilim) bulunur der Muhyiddin İbn Arabî. (K.S.)

Bu manada insanı cehaletten kurtaran ilim Allah'ı bilmeye yönelik ilimdir. Bunun içindir ki Allahütealâ Kur'an-ı Kerim de "Rabbim ilmimi arttır de" buyurmuştur Resulullah (S.A.V.) efendimize ve elbetteki onun nezdinde bizlere. Yine Resulullah efendimiz "İlim müminin yitiğidir, nerde bulursa alır", "İlim Çin'de de olsa alınız "buyurmaktadır. Bu ifadelerde kastedilen ilim Allah'ı bilmeye yönelik ilimlerdir, buna dikkat edelim.

İnsanın edindiği ilimler Allah'ı bilmeye dair olmayıp teorik ilimler ise, bu ilimler o insanın cehaletini ortadan kaldırmaz aksine daha da cahil olmasına sebep olur. Çünkü bu nazari ilimler ile kişi ancak mevcut perdelerinin önüne daha da perde katar, perdesi daha da kalınlaşır.

İşte bu manada kimileri, ilim insana perdedir demişlerdir. Allah'ı bilme adına edinilen ilimler asla insana perde olamayacağı gibi bilakis perdelerinden kurtulmasını sağlar. Eğer bu ilimler perde olacak olsaydı Allah CC. "Rabbim ilmimi arttır de" şeklinde duada bulunması için Resulullah S.A.V. efendimize buyurur mu idi hiç!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"İlme aldanma. İlim cehaleti ortadan kaldırır ama mutluluğu, saadeti sağlamaz.
İlme, imanın eşlik etmesini sağla, o zaman Nur üstüne Nur olur."

Muhyiddin ibn Arabî (K.S.)

İman nuru vehbidir, yani kulun bir çaba ve çalışması sonucu elde edilebilecek bir şey değildir. Allah vergisidir. Allah kime imanı yazmış ise ancak bu kimse iman edenlerden olur. Bu yazgıyı talep eden ise o varlığın ayn-ı sabit'idir. (sabit hakikati) İlim maluma tabidir düsturu gereğince.

Buradan anlıyoruz ki iman, Allah'ın kuluna bir lütfudur. İman, kul için asıl nur'dur. İlim, iman ile birlikte olduğunda kişinin manevi terakkisini sağlar. İman olmadan kişinin ilim elde etmiş olması, onun ahiret hayatına bir fayda vermez. Muhyiddin İbn Arabî hazretleri ahirette iman sahibi olmayan kişinin dünya hayatında iken elde ettiği bilgisinden sanki üzerindeki elbise çıkarılır gibi çıkarılacağı ve iman sahibi olup ancak ilim sahibi olmayan mümine giydirileceği ni, böylece iman sahibi olmayan kişinin dünya hayatında elde etmiş olduğu ilimden de soyutlanmış bir şekilde cehenneme gireceğini belirtmektedir. Bu durumda kişi için mutluluk ve saadet ancak iman ile elde edilebilir. İmanın eşlik ettiği bir kimse için ilmi mevzuların tefekkür edilmesi, değerlendirilmesi, en doğru sonuca varılması faydasını sağlayacağından burada Muhyiddin İbn Arabî hazretleri elde ettiğin ilmine imanının eşlik etmesini sağla, yani imanının ışığında ilmi mevzuları değerlendir ki nur üstüne nur olsun buyuruyor.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlim akla hâkimdir, aklın ilme hâkimiyeti yoktur.

İlim ancak akılla, akıl da ancak ilimle fayda verir.

Ebu'n-Necib Abdulkahir es-Sühreverdi (K.S.)

***

Aklın kısıtlamasından kurtulup hakikatleri idrak ve hazmetmek zordur. Meseleye beşeri idrak ile değil, Hakkın gözü ile bakıp seyreyleyen ancak "Rahmetim her şeyi kuşatmıştır" ilahi hitabını ve Zümer suresi 53. ayeti idrak edebilir.

Sen, sendeki donanıma göre ve sen olarak hüküm vermektesin.

Hüküm veren çok dikkatli olmalıdır, zira hükmü veren hakikatte hükmü ile kendini mahkûm eder. Hüküm veren kendisi hakkında birçok kapıyı ve rahmeti kapattığını bir bilse, bir görseydi asla böyle bir şeye meyletmezdi. Lakin şu da bir gerçek ki herkes ilmi nispetinde bir görüş ve bakışa sahiptir. Bu durumda duamız "Rabbim ilmimi arttır" olsun inşaallah.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Hz. Adem'de kıyamete kadar kendisiyle konuşulacak bütün diller toplanmışken Hz. Muhammed ise Arapçayla bütün insanlara peygamber olarak gönderilmiş, bütün dilleri ihata etmiş, onun şeriatı da tercüme edilerek aktarılmış, bütün dilleri kuşatmıştır."

Fütuhat - c16,s275 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Hz. Adem yedi yüz dil bilirdi. Cümlesinin efdali Arapça idi. Hz. Adem yasak ağaçtan yeyince, Arapça'nın dışındakiler kalbinden silindi. Sonra tekrar seçilipte peygamber gönderilince yine hatırladı. Buna göre Ademoğullarının kıyamete kadar konuşacakları çeşitli diller, Hz. Adem'den tevatür (nakl) olunmuştur."

İsmail Hakkı Bursevi (K.S.)

"Malum ola ki Adem aleyhisselam on iki kalem (tarz, stil) üzere yazı yazardı. On iki kalem şunlardır: Arabî, Farishi, Süryani, İbrani, Himyeri, Yunani, Rumi, Kıbti, Berberi, Endülisi, Hindi, Sıni (Çini). Hz. Adem bu yazıları kerpiçlere yazıp pişirerek yere gömmüştü. Sonra Nuh Tufanında (tufandan sonra) bu yazılı kerpiçlerden kimin eline geçtiyse ona göre yazıp çeşitli dillerde ve farklı yazılar ortaya çıktı, yaygınlaştı. Üzerinde Arapça yazılan kerpiçi Hz. İsmail buldu ve Arap dili ondan yayıldı."

İsmail Hakkı Bursevi (K.S.)

İlim (marifet, Allah'ı bilmeye yönelik ilim) muhabbetten (sevgi) üstündür!

İlim, muhabbeti de içinde barındırır. Muhabbetin ise ilmi kapsaması gerekmez.

İlim sahibinin muhabbeti daha kâmil olurken muhabbet sahibinin ilmi olmayabilir.

Muhabbet sahibi dahi sahip olduğu muhabbetin derecesini bilmek için ilme muhtaçtır.

Allah, cahili dost edinmez. Dost edineceği kimseyi ise cahil bırakmaz.

Rasulullah (S.A.V.) efendimize Allah C.C. Kur'an'da "Rabbim ilmimi attır de." (Taha-114) buyurmakta ve onun nezdinde bize de işaret etmektedir. Bu manada ilmimizin artmasını Allah'tan dilemeliyiz ve ilim öğrenmeye gayret sarf etmeliyiz.

İlim en güzel ve şaşmaz terazidir.

İlim, sahibini her zaman ayık tutar, muhabbet ise hal'e sokar ve sarhoş edebilir. Halin etkisiyle girilen sarhoşluk neticesi söylenen sözlere şatahat denilir ve bu sahibi için nakısiyettir. (eksiklik)

Kemal, hal de değil mertebededir. (ilimdedir)

İlim nurdur.

Bir insanda iman nurunun yanında bir de ilim nuru var ise bu nur alâ nur (nur üstüne nur) olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlim insanın idrakini genişletir ve berraklaştırır.

Aslında sahip olduğumuz bilgi hatırlamaktan ibarettir.

Hz. Adem'e (a.s.) verilen ilmin genetik yollar ile tüm insanlara geçmesidir. Bu manada ilim bil-kuvve (potansiyel) olarak tüm Ademoğullarında (insan türünde) bulunur. Ancak gerekli şartların oluştuğu insanda bil-fiil olarak açığa çıkar. Bu noktada insan ' buldum ' der. Halbuki bulduğu şey hatırlamaktan başka bir şey değildir. Yani kendi özünde var olan, bunun varlığından haberi olmayan kişi gerekli şartların yerine gelmesi ile bulmuş (hatırlamış) olur.

Tasavvufun amacı ve bu yoldaki seyr-ü süluk bir cihetten işte özündeki bil-kuvve olanı bil-fiil açığa çıkarma sanatıdır. Kişi her ne kadar kendinde olanı hatırlamış olsa da ona bunu hatırlatacak sebebe (mürşid) ihtiyacı vardır.

Tecelliler kişinin ilgilendiği alandan gelir.

Marifet, uyanık olup bu tecellileri görebilmek, hakkıyla değerlendirip mertebesine yerleştirebilmek ve gereğince hükmedip, hükmünün gereğini yaşayabilmektir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlim cehaleti ortadan kaldırıyorsa eğer ilim diye nitelenir.

İlim, Allah'ı bilmeyi sağlamalıdır.

Bu manada teorik aklın verisi olan bilgi değil, Allah'tan öğrenilen bilgi gerçek ilim diye nitelenebilir.

Teorik aklın verisi olan bilgi bilim diye nitelenebilir.

Bilim farklı bir şey, ilim farklı bir şeydir.

Aklın verisi ile elde edilmiş bilgide isabet etme şansı kadar yanılma şansı da vardır. Hatta yanılma ihtimali çok daha kuvvetlidir. Allah'tan öğrenilen bilgi ise sahih keşif yolu ile elde edilmiş olduğundan bu bilgide yanılma olmaz.

Bu durumda bilim yanılır ama ilim yanılmaz!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"*Eğer yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar.*" *(EN'AM - 116)*

"*İman edip salih amellerde bulunanlara gelince onlar da pek azdırlar.*" *(SAD - 24)*

İman olmadan ilmin faydası olmaz!

İlim olmadan amel kâmil olmaz!

İlim sahibi olup bu ilim ile hâllenmeyen, yani elde ettiği ilmin gereğini yerine getirip bu ilim ile amel etmeyen kişi sadece kendisine ilmi yük edinmiş olur.

İman nimetine erişmiş kimse, ilim öğrenmeye gayret göstermeli ve edindiği ilim ile amel etmelidir.

İşte o zaman nur üstüne nur olur.

Allah en doğrusunu bilir.

KALP, GÖZ-KALP İLİŞKİSİ;

Kalp; kendisine gelen varid, havatır, ilka, ilham gibi isimlerle isimlendirilen, kaynağı Rabbani, meleki, nefsanî ve şeytani olabilen haberi, hali, bilgiyi, durumu olduğu hal üzere kabul edebileceği gibi değiştirme ve başkalaştırma mahallidir de aynı zamanda.

Bu durumda kişi kalbinin neleri olduğu gibi kabul ettiğine, neleri değiştirip başkalaştırdığına, değiştirip başkalaştırdığı şeylerin ise ne cihetten değişime ve başkalaştırmaya (müspet ya da menfi) uğradığına dikkatlice bakmalıdır.

Kalbi bu bilinç ile kontrol altında tutabilen, bu bilinç ile kontrol altında tutmayı Allah'ın izni ve keremi ile yapmaya muvafık olabilen kimse Allah'tan gelen büyük bir nimet üzeredir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Göz-kalp ilişkisi ve mutmainlik üzerine;

Gönül mutmainliği gözün görmesi neticesi kemâl bulur.

O halde gönüle (kalbe) tesirin en kuvvetli olduğu duyu göz, dolayısıyla görme hadisesidir.

Allah'ın Rasul ve Nebi'lerinden bir kısmı kalbi mutmainliğin hâsıl olması için Allah'tan görmeyi istemişlerdir.

Fıkhi meselelerde şahitlik / görmek esastır.

“Gözden ırak (uzak) olan gönülden de ırak kalır” diye bir deyim vardır ki sıklıkla bir araya gelen insanların gönül bağının daha kuvvet bulacağına işaret amacı taşır.

Göz duyusu ile kalbin ilişkisi diğer duyulara nazaran daha hızlı , daha yetkindir.

Aynı şekilde kalpte meydana gelen zuhuratın dışa yansıtılmasında gözler daha yetkindir. Kalpteki hâl gözlere yansır.

Bunun içindir ki nazar (bakış) tesiri kuvvetlidir.

Bir kimsenin samimiyet içersinde olup olmadığını çoğu zaman gözler ifşa eder, görmesini bilene.

Ehlullah insanı (insan-ı kâmil) âlemin gözü diye nitelemiştir.

Görmekten kasıt bazen baş gözünün (zahiri görme/basar) görmesi olabileceği gibi bazen de kalp gözünün (batini görme/gönül gözü/basiret) görmesi de olabilir. Bu görme çeşitlerinin içersinde en sağlam ve doğru görme ise basiret dediğimiz kalp gözünün görüşüdür.

Allah en doğrusunu bilir.

***

“Hz. Peygamber, baktığı her göz ile gördüğü gibi baktığı herkeste 'görmeyen körlerin farkına varmadığı' şeyleri görürdü.”

Fütuhat c6, s41 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Resulullah (S.A.V) efendimizin 'baktığı her göz ile görmesi' mevzusu şudur ki; ortada bir olay cereyan ettiğinde kişilerin o olay karşısındaki algılayışlarını, idraklerini, mevcut kapasiteleri gereği değerlendirmelerini ayrı ayrı 'görür' anlardı ve sonrasında onların anlayışlarına (seviyelerine) göre o iş hakkında izahatta bulunurdu.

Bununla birlikte oradakilerin baktığı ancak 'göremedikleri' yani farkına varamadıkları şeyleri de görür ve hakikatini idrak eder idi.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Cennetin 8 kapısı, insanın sorumlu tutulduğu 8 organına karşılık gelir.

Cehennemin ise 7 kapısı vardır.

Kalp kapısı kapalıdır.

Çünkü hiç bir yaratılmışın kalbinde Allah'a karşı bir büyüklenme olamaz!

Müslüman kimse Allah'a iman etmiş olması hasebiyle, büyük günahlarından dolayı cehenneme (arınmak için) girmiş olsa dahi cehennemin ateşi tüm vücudunu ve sorumlu olduğu azalarını yakmasına rağmen kalbini yakmaz

(cehennemde kalp kapısı kapalı olduğundan) buyurmaktadır Muhyiddin İbn Arabî hazretleri.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Söz kalbe işlemedikçe amaçlanan gaye hâsıl olmaz!
Kulakların işitmesi nafile!
Kalbe işleyen söz tesirini hemen açığa çıkarır!
Müteessir olan (tesiri alan) kalp, tüm vücudun azaları üzerinde tesire konu olan sözün hükmünü icra eder!

Allah en doğrusunu bilir.

MERTEBELER;

Örtü Tecellisi

Âlem örtü,
Kesret örtü,
Emir örtü,
Fiil örtü,
Hesap örtü,
Ceza örtü,
Ben, sen örtü,

Sen örtensin,
Sen örtülensin,
Örtü de Sen'sin,

Sen Zahir olduğun kadar Batın'sın,
Sen, Batın olduğun kadar Zahir'sin.
Sen Evvel'sin, Ahir'sin,

Sen mertebeleri var edensin,
Her mertebeden farklı seslenensin,
Veren Sen'sin,
Alan Sen,

Güldüren Sen'sin,
Ağlatan Sen.
Gülen kim?
Ağlayan kim?

Âşık Sen'sin,
Maşuk Sen,
Aşk Sen'sin.

Ben, Sen'den ayrı Sen,
Sen, beni Sen'de bir eden bensiz Sen,

Hakikatte her şeyden münezzeh olan sadece Sen!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hakikat ve Marifet'e dair:

Duyu organlarına gelen her veriyi aklıselim ile değerlendirip mertebesine koyarak gereğince muamelede bulunmak en doğru olan yoldur.

Bu minvalde değerlendirildiğinde;

Kimi sözler vardır, hükmü ancak sırrında açığa çıkar ve tesir alanı bununla sınırlı kalmalıdır. Bu ancak idrakinde yaşayabileceğin bir hakikattir.

Kimi sözler vardır, hükmü şehadet âleminde zuhur edip fiillerinde açığa çıkar/çıkmalıdır. Bunu zahirinde de yaşaman gerekir.

Kimi sözler vardır, zahir ve batınında cem edersin, hükmü her iki mertebeden de açığa çıkar.

Kimi sözler vardır, mutlak surette mertebesini ayırman gerekir, cem edersen hata edersin.

Şeriat ve hakikati hakkıyla anlayabilmek ve hakkıyla gereğini yaşayabilmek için bu teraziyi bilmek şarttır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlim sahibi olmak; kendine karşı ve başkalarına karşı kendi sınırlarını ve muhatabının sana müdahale sınırlarını bilmeni ve nerede, ne şekil, ne miktarda, nasıl karşılık vermen gerektiğini bilmeni, kötülüğü iyilikle savmanın usulünü bilmeni, her bir muhataba mertebesinin gereğince muamele etmenin inceliğini bilmeni ve tüm bunları yerinde, en doğru ve en kâmil şekilde uygulamanı sağlar sana.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her mertebenin bir adamı vardır!

Her sözün bir mertebesi vardır.

Sözü söylendiği mertebeden çıkarıp başka bir mertebeden değerlendirmeye kalkarsan hata yaparsın!

Söylenen sözü kendi bulunduğun mertebeden değil, sözün söylendiği mertebeden dinle ve değerlendir!

İnsaf ehli ol!

Bunu başArabîlirsen ilim sahibi olup ilmini yerli yerince kullananlardan olmuşsundur demektir!

Mertebeleri bilmek ve her şeye mertebesince muamelede bulunmak bu yolu idrak edebilmenin anahtarıdır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Sözün hangi mertebeden söylendiğini bilmek, sözde kastedilen manayı doğru anlamayı sağladığı gibi, o söze karşı takınılacak tavrın ve verilecek cevabın da doğru olmasını sağlar.

Sözdeki hikmeti görmek ve anlamak ayrı şeydir,

Söz sahibine mertebesine göre muamele etmek ayrı şeydir.

Asıl bu ayırımı bilmek ve gereğine göre söz ve fiil ile muamelede bulunmak insaf ve hikmet sahibinin işidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah, zıtları cem edendir!

Bu sebepledir ki bir şey ya da bir ifade bir mertebeden olumlanırken, başka bir mertebeden olumsuzlanır!

Hakikat tektir, ancak hükümler farklılık arz eder!

Farklı mertebelerden bakıldığında ifadelerin ya da hükümlerin farklı olabilmesinin kabul edilebilirliği ve gerçekliği böylece açığa çıkar.

Bu hususu tam olarak anlayabilmiş olmak, meselelerin izahatlarının doğru bir şekilde anlaşılabilmesinde ve sözleri mertebelere göre söylemek ve anlamak adına kişiye mühim bir kazanım, idrak ve hikmet sağlar !

İnsanların birçoğunun hakikatleri idrak etmek noktasında zorlandığı veya karıştırmaya sebep olduğu mesele, aynı hakikatin mertebeler arası hükümlerinin farklılığı konusunda olumlama/olumsuzlama gibi zıt ifadeleri cem etmesi hususunu kavrayamayış olmalarıdır.

Bu izahatlar ışığında

"Attığında sen atmadın, fakat Allah attı." Enfal - 17

Ayetini ve buna benzer ayetleri dikkatlice tefekkür edelim.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her bir şey'in, her bir mesel'in hakikati ve bu hakikatinin anlaşılması adına ilmi izahatı vardır!

Bu ilmi izahatın bir kısmı akıl ile idrak edilebilirken bir kısmı ise gönül ile (selim akıl) idrak edilebilir!

Akıl ile idrak edilebilir kısım da insanların akıl mertebelerine göre derecelenir.

Gönül ile idrak edilebilir kısımda gönül ehli olan insanların mertebeleri nispetinde derecelenir.

Yine bu ilimlerin bir kısmı kesbi (kazanım, çalışma ile elde edilebilen) ilimler iken bir kısmı ise vehbi (Allah tarafından verilen, ilm-i ledün) ilimlerdir.

İlim nurdur, cehalet ise karanlık.

İlim (hakikate yönelik ilimler) terazidir.

İlmin gerçek tadına erenler ilme doymazlar, içtikçe daha çok içme isteği oluşur.

İlim ehli boş hikâyelere itibar etmez. Hikâyelerin içersindeki uydurma, safsata, hurafe olan kısımları açıkça görür, anlar ve ayıklarlar.

İlim, imanın en kıymetli süsüdür. İman yok ise ilim insanı bedbahtlıktan ve azaptan kurtarmaz.

İman ehlilin gerçek ilim sahibi olması nur üstüne nur ile nurlanmasıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hakk sana her mahlûkunun dili ile hitap eder!

Uyanık ol ki bu hitapları işitesin!

İşittiğin sözleri mertebelerine göre yerli yerince koy ki 'doğru' şekilde anlayasın!

Anladığın manayı yaşa ki marifete eresin!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Ben ve Sen Tecellisi;

Tekvini Emir ve Mutlak İrade Tecellisi

BEN İSTEDİM!

İstediğimi elde edebilmem için Sen sebepleri halk ettin.

Anladım ki istediğimi elde edebilmek için istemek ile ben Sen'i halk etmeye sevk ettim.

Sen, isteğim doğrultusunda halk ettin.

Sonra isteğimi elde ettim.

Anladım ki isteğimi elde etmeye benim ayn'ı sabitimin uygunluğu sebep oldu.

Sonra ben beni tanıdım.
Baktım ki beni ben yapan Sen'sin.
Ben beni ancak Sen'inle tanıyabilmişim.
Bana beni benimle perde ardından gösteren Sen, bana beni perdeyi kaldırıp Sen'inle gösteren Sen imişsin.
Beni isteten Sen imişsin.
Anladım ki;
SEN İSTEDİN!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Ben istedim!
Hükmünün verildiği mertebe ile,
Sen istedin!
Hükmünün verildiği mertebe farklıdır!
Mertebeleri karıştırırsan hükümleri de karıştırırsın. Hükümleri karıştırırsan hükümde hata edersin.
Hükümde hata edersen adalet ile davranmamış, insaf etmemişsin demektir.
Bu durumda hatalı muhakemenin sonucu varılan hatalı hükmün vebali sana döner. Verdiğin hüküm ile aslında kendini mahkûm etmiş olursun!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her oluş, iş Allah katındandır!
Her oluş ve iş farklı mertebelerden zuhur eder.
Hakikat tek'dir, lâkin hükümler farklılık arzeder.
Her mertebenin değerlendirilmesinde bu farklı hükümler uygulanır.
Öyleyse mertebeleri kâmilen bilmek gereklidir ki her mertebeden oluşa daha doğru ve daha kâmil bir yaklaşım, değerlendirme ve karşılık verme oluşabilsin.
Âlemde 'aynı' diye nitelenebilecek bir şey yoktur. Ancak 'benzer' olabilir. Benzerler seni yanıltmasın ki kıyas ederek aynı görüp yanlış hüküm vermeyesin.
Her bir şeyi mertebesince değerlendirmenin gereğini ve ehemmiyetini öğrendikten sonra ilmin ne kadar kıymetli ve kemâlat için elzem bir hakikat olduğu aşikârdır.
Mertebeleri, her mertebede hükümlerin farklılığının sebebini, her mertebeye farklı muamele etmenin gereğini bilmeyen kimse hakikatleri de hakkıyla idrak edemeyecek ve yaşayamayacaktır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bir hakikatin farklı mertebelerden izahatı farklı ifade edişi gerektirir.
Bu sebeple farklı idrak düzeyindeki insanlara mertebesine göre bu hakikatin izahatı farklı olması gerekir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her iş, oluş ve sözde mertebeleri bilmek ve yerli yerince kullanmak çok büyük bir bilgidir / anahtardır / nimettir / hikmettir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Cahiller onlara hitap ettiklerinde 'selam' derler."

(Furkan-25/63)

Cahil gizli ve açık olmak üzere Allah'a şirk koşan kişidir.
Arifler ise cahil insanların onlara nereden hitap edeceklerini ve mertebelerinin ne olduğunu bilirler.
Cahillere cevap vermeye kalksalardı, cehalet yolunda onlara katılmış olurlardı."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Bir insan başkasıyla ancak kendisiyle konuşmuş olduğu sözle boyanarak ve onun haline girerek konuşabilir. Bu durum -ister cevap vermek tarzında olsun ister kendiliğinden söze başlamak olsun- her zaman böyledir.
Bütün bunlar, ilahi mertebelerdendir; bilen bilir bilmeyen bilmez.
Dolayısıyla söz konusu insanlar sözlerine 'selam' demekten başka bir şey eklemezler."

Fütuhat - c16,s225 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Birebir münasebetlerde söz söyleyen kişi sözünü muhatabının mertebesinde söylemelidir, bu söz söyleyenin arifliğini gösterir!
Kalabalık bir topluluğa hitap eden hatip o toplulukta her mertebeden insan olabileceğini farz ederek sözünü farklı mertebelerden ifadelerle zenginleştirebilir. Bu durum da her işittiği sözü mertebesinin gereğince dinleyen ve değerlendiren dinleyicinin arifliğini gösterir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İşittiğin kelamın, okuduğun yazının içerisindeki kelimelerin anlamlarını dikkatli bir şekilde ve mertebesince tefekkür et ki verilmek istenen manayı doğru ve kâmil bir şekilde anlamış olasın.

Amaçlanan, murad edilen şey, ancak bu şekilde kemal üzere vuku bulmuş olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Âlemde her ne var ise Allah'ın esma tecellilerinin zuhurudur. Ancak bu zuhur mahalleri kemalatta derece derecedir.

Her bir varlık bu tecelliler neticesinde ancak istidatında var olanı açığa çıkarabilir. Bundan olayı derecelenme kaçınılmazdır.

Şeriat her şeyde olduğu gibi "söz"de de ölçü koymuştur. Bu durumda kemal ehlinin dilinden dökülen sözler Hakk'ın sözü diye nitelenebilirken; kemalden yoksun, Allah'ın el Mü'min, el Hadi ve en Nur isimlerinden nasiplenmemiş kişilerin sözleri şeytani veya nefsanî diye nitelenir.

Çünkü böyle bir sözün bir kısmı hakikat barındırsa dahi amaç şeytan ya da nefse doğru kişiyi çekmektir.

Basiret ve feraset sahibi olanlar sözlerdeki mertebeyi, hali, amacı görebilirler.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Arif, kendi nazari/teorik düşüncesi ve aklına göre değil, şeriata göre Allah'a ibadet edendir.

Akıl, Yaratanı sınırlarken şeriat ve keşif sınırı kaldırır ki doğru olan budur.

Fütuhat c18, s86 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

İlim akla hâkimdir, aklın ilme hâkimiyeti yoktur.
İlim ancak akılla, akıl da ancak ilimle fayda verir.

(Ebu'n-Necib Abdulkahir es-Sühreverdi K.S.)

***

"Hal böyle olunca âlemdeki görüş ayrılığına sahip kimselerin münakaşalarına bakan arif kimse insaf ederek her hak sahibinin hakkını kendisine teslim eder. Bu görüş ayrılıklarının olması kaçınılmazdır. Çünkü Allah kullarını eşit yaratmadı! Âlemde bir derecelenme vardır ve bu derecelenme bu sonucu doğurur doğal olarak. Hatta görmez misiniz ki ehlullah da dahi (henüz vuslata ermemiş, seyri sülukunda kemalat bulmamış, tabiri caiz ise geçilmesi gereken durağa henüz ulaşmamış ehlullahı kastetmekteyim) gerek mizaç ve fıtratlarından kaynaklanan

gerekse bu yoldaki meşreplerinden kaynaklanan görüş ayrılıkları oluşmuş, keşiflerine göre elde ettiği bilgileri en kâmil bilgi zannına kapılmışlardır."

Yaratılış amacını ve kulluğunun gereklerini araştıran insan bu âlemde daima seyr-u süluk halindedir, yani terakki etme adına her an bir önceki andan daha fazla bir bilgiye ve idrake nail olur. Uyanık kimse bilir ki âlemde cereyan eden her olay, her söz, her duruş Hakk'ın kuluna seslenişidir. Bu minvalde âlemde yaratılmış olan her şey Allah'ın ayetleridir, görmesini bilene.

Yaratılış gayemiz hakikatimizin bilincine varmak, âlemlerin yaratıcısı (Rabbul Âlemin) olan Allah'ı bilmek, tanımak ve O' na kulluğumuzu layığı ile yerine getirmeye gayret sarfetmektir. Bu biliş ve tanıyış elbetteki her kulun ayn-ı sabiti (değişmez hakikati) nispetince açığa çıkacaktır. Kap ancak içindekini dışa sızdırır, ya da başka bir ifade ile suyun rengi kabın rengidir.

İşte bu yolculuğa çıkmaya karar veren, bu yolculuğa istidatı olan, bu yolculuğa nasibi olan kimse bu yolculuğun usullerini yerine getirip, nefs terbiye ve tezkiyesi ile hakikat ilimlerini tahsil ile, hakikate vakıf olmuş ehlullahın gerek sohbetlerinde bulunmak gerekse eserlerini okumak ile, ibadetlerine devam, Allah'ın emir ve nehiylerine uygun bir yaşam sürmek ile bu yolda ilerler. (seyr-u süluk eder)

Yolculuğun başlangıcında sahip olduğu idrak ile yolculuğu sırasında ve nihayetinde sahip olduğu idrakte derecelenme olması kaçınılmazdır. İlmi arttıkça ufku genişleyecektir. Başlangıçta 'hal'in tesiri altında kalıp hal'in değişmesi ile birlikte ifadeleri de değişiklik arzedecek ancak ilminin artışı ile birlikte bu halden hale girmelerindeki sıklık ortadan kalkacak, mertebe ehli olmasından dolayı tespitleri, sözleri, hal ve davranışları daha doğru, daha kamil bir duruma geçecektir. Seyr-u sülukun başında kişiye hal baskın gelirken nihayetinde mertebe ehli olur ve ilmin getirisi baskın gelir.

Bu bilgiler ışığında ehlullahın eserlerini incelersek şunu görürüz ki: Ehlullahın bir kısmının bir konu hakkındaki ifade ve tespitleri ile başka bir takım ehlullahın aynı konu hakkındaki ifade ve tespitleri farklılık arzedebilir. Ya da aynı ehlullahın seyru sülük başlangıcındaki ifade ve tespitleri ile ömrünün ahirinde aynı konu hakkındaki ifade ve tespitlerinde bir farklılık açığa çıkabilir. Burada konuya tam vakıf olamayan okuyucu ikilemde kalabilir. Hangi ifadenin doğru olduğu hususunda ya da hangi tavsiyenin daha kâmil olduğu huusunda ayırım yapamayabilir. Benzer bir durum hadis okuyucuları için de geçerlidir. Resulullah (S.A.V) efendimizin bir konu hakkındaki farklı ifadeleri ve farklı tavsiyeleri muhatabın farklı kişiler olmasından, bu kişilerin farklı ilim, idrak, hal ve mertebelerinde bulunmasından kaynaklanıyor olabilir. Resulullah efendimiz bir mevzuyu bir şahsa izahta bulunuyorsa muhatabının düzeyine göre bu hitap ve izahatlarda bulunmuştur. Bu durum meselelerin daha doğru anlaşılabilmesi için gözardı edilmemesi, hatırda tutulması gereken bir durumdur.

Ehlullahın eserlerini okurken buna dikkat ettiğimiz zaman görürüz ki eser sahibi ehlullah bu eserini seyru sülukunun başlarında yazmış ise daha çok şatahat sözlerde bulunmuş, içinde bulunduğu hal'in verisi ile ayık bir insandan sadır olmayacak/olmaması gereken sözler sadır olmuş, hakikatlere keşfinde vakıf olmasının sarhoşluğu ile bazı 'örtüsü kaldırılmış sözler' dilinden dökülmüştür. Ancak belirtiiğimiz gibi bütün bu durum içinde bulunduğu hal'in tesirinden açığa çıkmıştır. Oysaki kemal hal'de değil mertebe'de dir. İstenilen hal değil mertebe

olmalıdır. Hal ehli, ilim ehli olan mertebe sahibine göre nakıstır (eksik). Çünkü hal sahibi içinde bulunduğu durumda ilmi istemez, o, halin verdiği sarhoşlukla kendini mutlu eder. İlim sahibi kimse ise hal'i istemez! Çünkü hal onu hakikatden perdeler. Kemal ilimdedir, hal'de değil. Resulullah efendimiz 'halimi artır' dememiş 'ilmimi artır' demiştir! Buraya dikkat ediniz.

Bütün bu halleri bilen, seyru süluk da bu hallerin salik için nerelerde açığa çıkacağını bilen, içinde bulunulan hal'in etkisi ile salikin seyrini (idrakini) nereden yaptığını bilen, bu bilgilere de hakikat ilimleri ile vakıf olan kimse tüm duyduğu sözü, gördüğü fiili bu cihetten değerlendirir. Dolayısı ile muhatabına insaf eder. İnsaf, hak edene hak ettiği gibi muamele etmektir. Muhatabının baktığı göz ile görmesini bilir. Muhatabının içinde bulunduğu hal, muhatabını perdeleyip zarara uğratacak ise ilim ile (hakikat ilmi) muhatabına ışık tutar ve o hal'den çıkmasını, doğru istikamet üzere yoluna devam etmesini sağlar.

Velhasılı hakikatlere dair okuduğumuz eserlerde geçen ifadeleri, sosyal medya aracılığı ile paylaşılan ehlullaha ait sözleri, tavsiyeleri, tespitleri bu bilgiler dahilinde analiz edersek/etme yetisine sahip isek (!) (bu yetiye sahip olmayanlar, sahip olan rehberlerinin sözlerine tabi olmalıdırlar.) seyr-u sülukumuzda daha doğru olana, daha kâmil olana yönelmiş oluruz ki bu yol salikin sülukunu hızlandıran yoldur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bakılan şey bir olsa da bakanların gördükleri farklı olabilir.

Çünkü her bakan kendi istidadınca görür.

Bu farklılık bakılan şeyin farklı görülüşünün ifadesinde farklı görüşler ortaya konulmasına sebep olur.

Kâmil kimse her görüş sahibi gözün gördüğünü görebilendir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah her şeyi çift yaratınca, bize yeryüzünde iki yol bulunduğunu açıklamıştır:

Birincisi, gayesinin -bir kavme göre- "sen" olduğun yoldur. Diğeri ise, aynı kavme göre, gayesi Hak olan yoldur.

Başka bir gruba göre, birinci yolun gayesi O'nda sensin. İkinci yolun gayesi ise, sende O'dur.

Başka bir gruba göre ise, birinci yolun gayesi "senin O olman dır". Diğer yolun gayesi ise, O' nun sen olmasıdır.

Başka bir gruba göre ise, her iki yolun gayesi O' dur ve her iki yol sensin. Salik de O' dur.

Başka bir gruba göre ise, iki yolun gayesi ve iki yolun kendisi, iki elden ibarettir. Salik ise sensin.

Bütün bu zikrettiklerimiz doğru yoldadır. Atış için yayın eğikliği, onun doğruluğu demektir.

Dolayısıyla Rabbinin merhamet ettiklerinin dışında, herkes görüş ayrılığına düşer.

İnsanlar farklı görüşlere sahip olagelmiştir, çünkü onların yaratılışları farklıdır.

Hiçbir yaratılmış yaratılış sebebini aşamaz. İçlerinde zorla itaat edenler bulunsa bile herkes itaatkârdır.

Fütuhat-ı Mekkiyye 22. Sifir 341. Bölüm Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Farklı tecelliler neticesi, farklı tabiatlara sahip olanların farklı idraklerinden kaynaklanan farklı hükümleri!

Ancak bütün bu farklılıkların bilgisine sahip olan kimse, tüm söylenen farklı sözlerin hangi cihetten söylendiğini bildiğinden her söz sahibinin sözündeki haklılığını dile getirip izahatını yapabilir.

Çünkü o kimse âleme İNSAF (her şeyin hakkını vermek hali) ile bakmaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Her göz sahibinde görmek hali eşit olsaydı, âlemde tartışma ve kavga ortaya çıkmazdı."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Konuşulan yerden değil başka açıdan oraya bak. O vakit gerçeği bulursun."

Tedbirat-ı İlahiye - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Kişi gerek kendisi bir konu hakkında izahat yaparken, gerekse bir konuşmacıyı dinlerken konuşulan konuyu tek bir bakış açısı ile sınırlamamalıdır.

Konuşulan konuda elbet işaret edilen bir mana olabilir, zahiri manadan ayrı mecazi bir mana da olabilir.

Bununla birlikte konu hakkındaki en kamil görüşe sahip olan kişi; kelimelere yüklenmek istenen manayı doğru bir şekilde anlayabilen, işaret edilenin ötesinde gizlenmek isteneni kavrayabilen, bunu yaparken vehim gücünün esiri olmadan, zan üzere harekette bulunmadan, ilim terazisinde konuyu değerlendirip o konuyu her açıdan idrak ve müşahede edebilendir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Zevk'i tecelliden bir zevki zevk edelim.

Muhammed Mustafa Sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hakikati itibariyle (!) bizim hem babamız (!) hem de anamızdır. (!)

Hakikati Muhammediye olan AHMED'in Ehadiyete bakan vechi itibariyle babamız olurken,

Hakikati Muhammediye olan AHMED'in Muhammediyet'e bakan vechi ile anamızdır!

(Hakikati Muhammediye'nin üst vechine, batınına Ahmed derken;

Hakikati Muhammediye'nin alt vechine, zahirine Muhammed demekteyiz zevki ifademizde.

Varlığa gelmiş her şeyin varlık sebebi Hakikati Muhammediye'dir.

Mertebenin değişmesiyle isimler değişir.

Her oluş, zuhur eden tecelli, zuhura mahâl olan mazhar, mertebesi dâhilinde değerlendirildiğinde bu hakikat kâmilen idrak edilebilir.)

Allah en doğrusunu bilir.

***

İmam olan Şeyh Ebu'l-Abbas b. Arif es-Sünhaci şöyle derdi: "Hak resmin (beden) ortadan kalkmasıyla zuhur eder."

Şeyh Ebu Medyen de şöyle derdi: "Rabliği müşahede etmekten haz alabilmek için kulluk resminin geride kalması zorunludur."

Kuşeyri'nin Risale'sinde zikredilen şeyhlerden birisi olan Kasım b. Kasım ise şöyle der: "Hakkı müşahede etmek fena demektir. Onda haz olmaz."

Bütün bu görüşler doğrudur. Çünkü daha önce bu kitapta iki şahsın bir tecelliyi bir araya getiremeyeceklerini söylemiştik. Hak bir şahsa aynı şekilde iki defa tecelli etmez ve O 'nun tecellilerinin birbirinden farklı olduklarını da belirtmiştik. Çünkü tecelliler manevi, ruhani, meleki, doğal, unsuri suretleri içerir.

Hak hangi surette dilerse, onda tecelli eder.

Nitekim Allah. "dilediği bir surette seni terkip etmiştir." (İnfitar-82/8) Yolda da dilediği herhangi bir makama seni yerleştirir.

Binekler farklı farklıyken binen birdir.

Allah kime manevi suretlerde tecelli ederse, resmin fani olduğunu söyler; kime doğal ve unsuri suretlerde tecelli ederse, müşahededen haz aldığını söyler.

Müşahedede haz bulunmadığını söyleyen kimseye tecelli ruhani suretlerde gerçekleşmiştir.

Öyleyse herkes doğru söylemektedir ve müşahede ettiğini ifade etmektedir!

Fütuhat, c13, s254 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Tecelliler farklı olduğunda herkes müşahede ettiğini ifade eder. Herkesin ifadesi farklılık arzetmesine rağmen içinde bulundukları halin etkisi ve tecellide müşahedelerine göre hepsinin söylemi de doğrudur. Bu durumda 'doğru tek'dir' demek hatalı olur.

Hakikat tek'dir, değişmez ve başkalaşmaz. Ancak hükümler farklılaşabilir.

Doğru; hale, mertebeye, içinde bulunulan şartlara göre değişebilir.

Bu hususta “Sadece; doğru, daha doğru, kâmil ve daha kamil olan vardır.” Diye buyurmaktadır Muhyiddin İbn Arabî hazretleri.

Allah en doğrusunu bilir.

***

BİR VAKİTLER BİR AYNAYDIM,
Yüzünden izler toplamadaydım,
ŞİMDİ YANDIM KÜL KÜL SAVRULDUM...
Gel gör beni, gel artık!
GEL NE OLUR, GEL ARTIK!
...Başın kille ıslaksa da,
AYAĞINA DİKEN BATMIŞSADA,
Durma gel Allah aşkına,
GEL DEMEDEN KURTAR BENİ!

Mevlana Celaleddin Rumi (K.S.)

Bu kelâm, belli ki o yere vasıl olunca söylenmiş.

O yer mahremdir. O yere her türlü benlik istek ve arzulardan arınarak girilir. O yerde aşık, maşuk'una teslim olmuştur. O yerde korku, tasa, vehim, üzüntü kalmamıştır. Hep hayret'tir. Âşık ile Maşuk arasında, başka kimselerin vakıf olamadıkları özel muhabbet'tir. O yerde artık tecellinin ciheti sınırsızdır. O yer varoluşun sebebini idrak yeridir. O yer haykırış yeridir. O yer haddini bilip susma yeridir. O yer zıtları bilip cem etme yeridir.

Kişinin kendini tanıması, bilmesi, yani "kendi hakikatine" vakıf olması ile yaptığı batıni yolculuk neticesi 'o yer'e varılır.

Resulullah (S.A.V.) efendimiz "Nefsini bilen Rabbini bilir" buyurmuşlardır. Âlemdeki her şey, Allah'ın esmasının zuhur ettiği mahaldir. Kişi hakikatini oluşturan bu esmanın terkibini idrak ettiği nispette kul'luğunu teslimiyet içerisinde yaşar. Bu hakikatlere ehlullahtan bazıları mecazen kuşdili demişlerdir. Kişi ilahi vergi olan istidat ve kabiliyeti oranında bu hakikatleri anlayabilir ve yine bu istidat ve kabiliyeti oranında "yaşayabilir."

Allah; bizleri bu hazineyi bilen, bulan ve gereğini yaşayanlardan eylesin inşaAllah.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Hastalandığımda bana şifa veren O ' dur" (Şu'ara; 80)

Ayet-i kerimeden de görüldüğü gibi burada Hz. İbrahim (A.S.) hastalanmayı, hasta olmayı kendine izafe etmiştir. Çünkü hastalık bir eksikliktir. Burada Hz. İbrahim, Allah karşısında edebini takınmış ve hastalanmayı kendi nefsine izafe ederek "hastalandığımda" demiştir. Oysa hastalığı yaratan da, kuluna hastalığın ulaşmasını irade eden de Allah'tır. Bütün bunlar "Allah katındandır".

"Bana şifa veren O 'dur" derken ise adeta şifa "Allah'tandır" demiştir.

Allah karşısında kelam ederken sözü nasıl söylememiz gerektiğini, kelimeleri nasıl kullanmamız gerektiğini Hz. İbrahim'in diliyle Allah bize öğretmekte!

Kur'an böyle birçok incelik ve sırlarla doludur!

Görebilene!

Anlayabilene!
İdrak edebilene!
Yeter ki biz buna hazır hale gelebilelim!

Allah en doğrusunu bilir.

MUTLAK İRADE, HÜKÜM;

Hakk; Allah'ın halk ettiği her şeyden görülenin ismidir.
Hakk; varlık âleminde zuhur eden ismidir.
Hakk; Allah'ın esma ve fiilleriyle zuhur etmesi, şahadet âlemine çıkması, varlık örtüsüne bürünmesidir.
Hakk; Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir.
Hakk; mutlak vücudun mukayyed vücudlardaki şen'leridir.
Hakk; aslın gölgesidir.

"Beni gören Hakk'ı görmüştür." Hadis-i Şerif.

Allah en doğrusunu bilir.

***

ALLAH > EHAD > AH(M)ED > (M)UHA(M)ED

"Mim" harfi varlığa çıkışı ifade eder!
"Mim" harfi dudak harflerindendir!
İlim (bilgi) > Muallim (bilginin açığa çıktığı mahal-bilgin)
Hamd (övgü, metih) > Mahmud (övgü ve metihin açığa çıktığı mahal-övülen methedilen)
Kadir (kıymet, kudret, güç) > Mukadder - Muktedir (kıymetin, kudretin, gücün açığa çıktığı mahal)
İman (tasdik, doğrulama, inanma) > Mümin (tasdik etmenin, doğrulamanın ve inanmanın açığa çıktığı mahal)
İslam (teslim olma, ram olma, boyun eğme) > Müslim (teslim olmanın, ram olmanın, boyun eğmenin açığa çıktığı mahal)
İrşad (doğru yolu gösterme, hidayeti gösterme) > Mürşid (doğru yol ve hidayet üzere olmanın açığa çıktığı mahal)

Allah, Zatı ile ezeli ve ebedi olarak mutlak var olan tek vücud sahibidir. Allah'tan gayrı her ne var ise hepsi Allah'ın kendi ilminde var kıldığı ilmi suretlerden ibarettir. Allah'ın ilminde ilk var kıldığı (halk ettiği/yarattığı) şey Hakikat-ı Muhammedi'dir. Her var olan şeyleri bu ilk var ettiği 'bir 'den (birimin birliğinden) Hakikat-ı Muhammedi'den halk etmiştir.

"Vav" harfi de dudak harflerindendir. Bu minvalde diğer tüm harflerin hakikatini kendinde toplar (cem eder).

“Vav” harfi “İnsan-ı Kamil”i temsil eder.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Surette siret gizlidir. Okumasını bilene ayan olur.
Sirette Rabbi Has gizlidir.
Okumasını bilene ayan olur.
Âlemde Hakk gizlidir.
Okumasını bilene ayan olur.
O öyle aşikârdır ki zuhurunun şiddetinden gözlere gizli kalmıştır.
O Evvel'dir, Ahir'dir, Batın'dır, Zahir'dir.
Her şey O'ndandır ve O'nunla vardır.
O her şeyden münezzehtir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

“ARAÇLAR’ ‘AMACA’ ULAŞMAK İÇİNDİR!
PERDELİ OLAN , ‘ARACI’ ‘AMAÇ’ ZANNEDER!”

“Bil ki; Hak Teâlâ’nın (C.C.) huzurunda olmayı ve tüm aracıları kaldırarak yalnızca O'ndan almayı ve O'nunla ünsiyet kurmayı istediğinde; O'ndan başkasının efendiliğini ve etkisini kalbinden silmedikçe bu gerçekleşemez.

Çünkü bu durumda sen, hiç şüphesiz etkisi altında kaldığın kişinin hükmüne tabisin demektir.

Risaletu'l-Envar-Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Mutlak Vücud sahibi sadece Allah’tır. Âlem diye nitelenen ve âlemde var olan her şey hakikatte Allah’ın ilmindeki ilmi suretlerdir ve bunların hiçbir zaman gerçek varlıkları olmamıştır (Allah’ın mutlak varlığının yanında bir varlıkları yoktur veya Allah’ın varlığı gibi bir varlıklarından söz edilemez). Bu durumda âlemde var olan her şey Allah’ın birer tecellisidir. Mazharlardaki tecellilerden ibarettir görülen, duyulan, algılanan her şey ve hatta algılayan da!

Allah’ın tecellisinin imkân dâhilinde en kâmil olduğu mahal Rasulullah (S.A.V) efendimizdir. Kemalattaki derecelenme bu şekilde aşağı doğru iner. Rasulullah efendimizin gerçek varisi olan ehlullah da kemalat olarak diğer insanlardan daha kâmildirler. Bu yüzden onlara “mürşid”denilir ve bu mürşidler de kemalat bakımından birbirlerine kıyasla derece derecedir. Alemde doğru, daha doğru; kamil ve daha kamil olduğuna göre bu derecelenme kaçınılmazdır.

Hakikatleri öğrenmek, Allah’ı imkân dâhilinde tanıyabilmek, bu idraki elde edebilmek için daha önce bu yollardan geçmiş, bu yolların hile ve tuzaklarını bilen, güvenli bir şekilde bu yolda seyr-ü süluk yapılmasını sağlayan bir rehbere, bir

öğretmene, bir yol göstericiye, bir dosta ihtiyaç vardır ki bunun bir diğer adı da mürşid'dir. Bu yola mürşid siz çıkanların amacına nail olması, hedefine sağlıklı bir şekilde vArabîlmesi imkânsızdır. (Bu yolculuğa çıkan ve hedefine sağlıklı bir şekilde vArabîlen kimsenin mutlaka bir mürşidi vardır. Kimisi bir kâmil mürşid ile kimisi Hızır A.S.'ın terbiyesinde, kimisi Cebrail A.S.'ın irşadı ile bu menzile erişmiştir.)

Bu yola çıkmaya karar verip uygun bir mürşidi de bulunca artık ona teslim olmak gereklidir. Bilmediğin yolda bilenin uyarılarına, tavsiyelerine, emirlerine riayet etmek gereklidir ki yolculuk rahat, emniyet, huzur, bereket içersinde geçsin ve amaçlanan hedefe nail olunsun. Bu arada şunu da belirtelim ki mürşid, müridin kendinde bulunan fakat bunun farkına varamamış olduğu cevheri açığa çıkarmasına yardımcı olabilir.

Bir kimsede bir cevher yok ise yani Allah o kimsenin ayn-ı sabitesine bu hakikatlere vasıl olmayı yazmamış ise (istidatı yok ise ki bu istidatı Allah'tan talep eden-ruhlar mertebesinde - yine kulun kendisidir.) hiçbir mürşid o kimse için bu cevheri sağlayamaz!

Allah indinde kendisi için iman takdir edilmemiş bir insanın imana gelmesini hiçbir kimse sağlayamaz!

Böyle bir şey asla mümkün değildir. Ancak mürşid, müridin kendisinde bil-kuvve mevcut olan cevherin bil-fiil açığa çıkmasına ve bu idrake ermesine yine Allah'ın izni ile vesile olabilir!

Bu bilgiler ışığında seyr-ü sülukunu tamamlayan kişi (mürid) bir zaman sonra bu yolculuğunda kendisine refakat eden, yol gösteren kişinin de "amacına ulaşmakta araç" olduğu bilincine ermeli ve araç ve araçlar ile perdeli kalmamalıdır ki amacı ile hem-hal olabilsin.

Unutmamalıdır ki bu yolda her araç hükmünde olan kişi üzerinde açığa çıkan tecelli o mahallin istidatı ve hakikati ile sınırlı olacağından, mutlak manada sınırsız ve sonsuz olan deryadan sadece bir katre hükmünde dahi olmayacaktır.

İşte bu yüzden ilim ve idrakte belirli bir düzeye gelen mürid (!) için, başkalarının (mazharların) hükmünün tesirinden kurtulmak ve Allah'ın hükmünün tecelligahı olduğunun idrakine varmak gereklidir.

"ARAÇLAR" "AMACA" ULAŞMAK İÇİNDİR!

Kalpler O'nun elindedir. Mutlak veren O' dur.
Mutlak öğreten O'dur. Mutlak mürşid O' dur.
Mutlak terbiye edici O'dur. Mutlak efendi O' dur.
Mutlak hüküm O na aittir.
O; Evvel'dir, Ahir'dir, Zahir'dir, Batın'dır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Ehlinin Tefekkürüne...

Çizgi var ise o zaman iki uç da var olmak zorunda. İki uçtan birine yaklaştığında diğerinden uzaklaşmış olmak kaçınılmazdır.

Ayrılık, gayrılığın, uçların olmadığı yer ise noktadır.

Noktada her şey cem olduğunda uçlardan söz edilemez ki uzaklık olsun.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Tecelli eden, kendiliğinde birdir. Tecelliler, daha doğrusu onların suretleri ise tecelligahın yatkınlıklarına göre farklılaşır.

İlahi ihsanlarda da durum aynıdır. Bunu anladığında Allah'ın ihsanının engellenemeyeceğini de öğrenmişsin demektir. Şu var ki (bu ihsandan mahrum kalmışsan), yatkınlığının kabul edemeyeceği şeyin sana verilmesini istiyorsun demektir. Aklını yatkınlığa vermeden, istediğin konuda mahrum bırakmayı Allah'a nispet edersin. Bazen şahıs, istemeye yatkındır, fakat verildiğinde –mahrumiyet bir yana– istediği şeyi kabule yatkın değildir. "Allah her şeye kadirdir" dersin ve bu sözünde de haklısın. Fakat âlemdeki ilahi hikmetin tertibini ve şeylerin hakikatlerinin verilerinden habersizsin.

Her şey Allah katındandır. Allah'ın mahrum bırakması vermek, vermesi mahrum bırakmaktır.

Fütuhat c2, s371 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Cezalandırıcı Allah'tan affedici Allah'a sığının.

Esmanın / isimlerin hakikatlerini bilen bir kimseye kuşkusuz ilimlerin anahtarları verilmiştir ve bu kadarı yeterlidir. Çünkü bu ayetlerin ayrıntılarının zikredilmesinin amacı, bu ilmin girişini öğretmek, kaynağını göstermektir. Hiç şüphesiz bu üstün bir kaynaktır.
Allah bizi ve seni asılsız iddialardan korusun.

Uyarı:

Bil ki, ey kardeşim!

Aziz Kur'an, Allah'ın hakkı ile ilgili olarak bize iki yoldan hitap eder. Kur'an' daki bazı ayetlerde bize, bizden başkalarının halleri, sergiledikleri tavırları, varlığımızın nereden başladığı, nereye varacağımız öğretilir. Bu birinci yoldur.

Kur'an ' ın diğer bazı ayetlerinde ise, bize hitap edilir ki, bunlar aracılığı ie O' na hitap edelim. Bunlar da iki kısımdır :

Bir kısım ayetlerde O' na fiili olarak hitap etmemiz telkin edilir. "Namazı kılın, zekatı verin "(Bakara,110), "Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın "(Bakara,196) ayetlerinde olduğu gibi.

Diğer bazı ayetlerde ise O' na lafzi olarak hitap etmemiz telkin edilir: "Bizi dosdoğru yola ilet "(Fatiha,6), "Rabbimiz! İman ettik bizi bağışla "(Mü'minun,109), "Rabbimiz! Unutur veya yanılırsak bizi sorumlu tutma "(Bakara,186) ayetlerinde olduğu gibi. Bunlar gibi çok sayıda ayet vardır. Ama Kur'an bunun dışında bir şey ihtiva etmez.

Allah'ın kelamını okuduğun zaman ifadelerin bölümlerine dikkat etmen gerekir. Örneğin şu ayeti okuduğunda: "Mü'minlerle karşılaştıkları vakit. Derler ki: "burada dur ve iman etti " sözünü açıkla. Dur sonra de ki "Şeytanları ile baş başa kaldıklarında ise, derler ki

"burada da dur, sonra de ki: "Biz sizinle beraberiz, biz onlarla sadece alay ediyoruz" (Bakara,14). Dur, sonra de ki : "Gerçekte Allah istihza eder." (Bakara,15)

Bu ayetleri bu şekilde bölerek okursan, sırlarını öğrenirsin, hitap yerlerini, durumların, sözlerin ve davranışların hikâye edildiği ifadeleri ve olguların birbirleriyle olan uyumunu ayırt edersin. Bunu unutma. Maksat açığa kavuştu, o halde dizginleri çekelim.

Risaleler-1, Celal ve Cemal Risalesi, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Her canlının perçeminden tutan O' dur." (Hud 11/56)

Her şeyin hakikati ve kabiliyeti Allah'a kendi perçeminden ve alnından tutma imkânı 'vermiştir'. Bunun nedeni her şeyin Allah'ın karşısında zelil olmasıdır. Çünkü her şey kuldur. Her kimin perçeminden tutulursa, o kişi zelildir ve her şey Allah'ın kuludur. Başka bir ifadeyle her şey, zatı gereği, zelil ve hor iken Allah Aziz ve Hâkim' dir.

Fütuhat c17,s56 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Bugün âlemde yürürlükte olan her bir hüküm muhakkak Allah'ın hükmüdür. Bu hüküm her ne kadar şeriat denilen ve zahirde yerleşmiş olan hükme aykırı bulunsa da yine böyledir. Çünkü hakikatte ancak Allah'ın hükmü yürümektedir ve çünkü âlemde her şey Allah'ın iradesi üzere cereyan etmektedir. Gerçi şeriatın kurulması ve yerleşmesi yine Allah iradesine uygun düşmekte ise de bu ezeli irade, kurulmuş olan şeriat hükmüne bağlı değildir. Bundan dolayı hususi olarak şeriatın kurulup yerleşmesi hakkında irade nafiz oldu. Çünkü ezeli irade ve meşiyet ancak şeriatın kurulup yerleşmesini dilemiştir. Yoksa şeriatın getirdiği şeylerle amel etmeyi değil. Meşiyet yani ezeli iradenin kudret ve saltanatı büyüktür. Buna Ebu Talib (el-Mekki) " Arş-i Zat " yani Allah zatının tahtı unvanını verdi. Çünkü o kendi zatı için hükmü gerekli kılar. Şu halde varlık âleminde meşiyet dışında hiç bir şey olamaz ve ondan hiç bir şey de eksilmez. Demek ki bizim masiyet ve günah dediğimiz şey ile Allah'ın emrine aykırı hareket etmek ancak vasıta ile olan emirlere karşı mümkün olabilir. Bu gibi emirler, tekvini yani yaratılış ile ilgili olan emirden değildir.

Şu hale göre hiç kimse meşiyet yönünden olan bütün işlerde asla Allah'a muhalefet edemez. Bu takdirde muhalefet ve isyan ancak vasıta ile olan teklifi emirlere karşı mümkün olabilir. Bunu iyi anla !!!

Şu izahımıza göre meşiyet hakikatte fiilin aynının icadına teveccüh eder. Yoksa fiil kendisinden zahir olan kimseye değil. Şu halde o fiilin meydana gelmemesi imkânsız olur. Fakat fiilin zuhuruna vasıta olan kulda meydana gelen esere bazen Allah'ın emrine muhalefet denir, bazen de muvafakat ve itaat ismi verilir. Şu halde vukua gelen herhangi bir hadiseden dolayı kulun öğülmesi ve zemmedilmesi fiile bağlı bir netice olur. İş hakikatte bizim dediğimiz gibi olunca her mahlûkun akıbeti, nevileri değişik ve çeşitli olan saadet yönüne döner. Allah, bu makama işaretle " Rahmetim her şeyi kapladı " buyurmuştur. Muhakkak ki Allah'ın rahmeti gazabını geçer. Hâlbuki geçen şey daha önce mevcut bulunan şeydir. Kulun üzerine hüküm eden gazap ona erişince bu gazabı içine alan ve onu geride bırakan rahmetin hükmü altında kalır. Bu suretle kul rahmete kavuşur. Çünkü rahmetten daha ileride bir şey yoktur. İşte bu " Hakk'ın rahmeti gazabını geçti " sözünün manasıdır. Çünkü rahmet, kendisine erişen kimse üzerine hüküm etmek için en son noktada durur. Hâlbuki her mahlûkun bir gayeye ermesi lazımdır. Yani rahmete ermesi ve gazaptan uzaklaşması gereklidir. Bu takdirde

rahmete kavuşmuş olan bir kimsenin hali ne ise bu mazhariyete ermiş olan herkes hakkındaki hüküm de yine rahmet hükmüdür.

Füsusu'l - Hikem, Davud Fassı - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Avam (halk) tedbir alır ve Allah'ın, kendisi hakkındaki takdirinin bu tedbire göre şekillendiğine inanır. Yani cüz-i iradesi ile kendi niyeti üzere kendisinin bir karar kıldığını, bu kararına göre de Allah'ın, kulun isteği doğrultusunda yolu açtığını, yarattığını, bu seçimi kulun yaptığını ifade eder, böyle inanır.

Havas (has / daha özel / bilgice avamdan daha yukarda olan) kullar tedbir almaz. Mutlak irade Allah'a aittir, O dilediğini yapandır der. Bundan dolayı O'nun iradesine teslimim der. O'nun dilediğinin dışında bir şeyi dilemem ve o şeyin olması mümkün değildir der. Böylece Allah'ın mutlak iradesine teslim oldum, O'nun iradesinin dışında benim bir cüz-i iradem yoktur, olamaz der. Böylece adeta sadece seyirde kalır, hiç bir meselede gayreti olmaz , nasıl olsa benim bir dahlim yok vuku bulan hadiselerde der.

Has'ül havas (seçkin / hakikatlere kâmilen vakıf olan / arif) kullar ise tedbiri alır, tedbiri aldıranın Allah, takdirin Allah'tan olduğunu bilir. Mutlak iradenin O'na ait olduğunu kâmilen görür. Tedbiri almasını Allah'ın emrettiğini kabul eder, çünkü Allah sebeplere sarılın ve sebeplere teşekkür edin der. Sebeplere sarıldıranın da yine Allah'ın iradesi olduğunu bilir. Sistemin işleyişinde Allah'ın sebepleri perde kıldığını bilir, aslında perdenin, sebebin Allah'tan gayrı bir şey olmadığını görür, sebebe sarılır. Sarıldığı zaten Allah'tır. Perdeye takılmaz, perdeden bilmez vuku bulan hadiseleri ancak perde ardından yapanın hakikatte Allah olduğunu bilir, görür. Sünnetullah kanunlarının işleyişinin sebepler dairesinde, sebepler vesilesi ile vuku bulduğunu bilir. İkilikten kurtulmuştur, vahdeti sırrında idrak etmiştir. Sünnetullah'ı çözmüş, okumuştur. Mertebeleri idrak etmiştir. Her oluşu mertebesince değerlendirir. Hakikatin tek olduğunu bilmiş, bu hakikatin farklı mertebelerden seyrinde o mertebeye göre farklı hükümler ile isimlendirildiğini, bunun böyle olması gerektiğini bilir. Böylece "hakikat tektir, hükümler farklılık arz edebilir" düsturunu hakkıyla idrak eder. Tedbir almaktan geri durmaz, tedbir almasını emreden ve aldıranın Allah olduğunu görmektedir. Takdirin sahibine imanı tam ve kâmildir. Burada sadece bu oluştaki mekanizmanın (sistemin) işleyişini kâmilen seyretmesinin, kulluğunu kâmilen yerine getirmiş olmak olduğunu idrak eder. Seyreder, teslim olur, zevk eder, mutlu olur.

Seyretmeyi, teslim olmayı, emredilen yerde emredildiği şekilde müdahil olmayı, zevk etmeyi, mutlu olmayı kendisi hakkında Allah'ın iradesi olduğunu hakkıyla idrak eder.

Seyreden, seyrettiren, seyredilen, seyir hepsi O'nun farklı mertebelerden, farklı isimlerle anılan ilmindeki ilmi hakikatlerdir.

Her şey O'nun katında O'ndan zuhur eden Hak'tır.

O, mertebeler gereği tenzih edilen ve teşbih edilendir.

Zat'ı itibariyle ise O, âlemlerden mustağnidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bahtiyar o kimsedir ki, halkın içinde hakka bakar; hakkın halk içindeki hükümlerine değil. Eğer mutlu biri ise bundan ayrı bir konumdadır. İmamlarımızdan biri şöyle demiştir: Halka Hakk'ın gözüyle bakan onlara merhamet eder. İlim gözüyle bakansa onlara buğzeder."

Tercümeler Kitabı (Risaleler-2) , Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Halka Hakk'ın gözüyle bakan ifadesinde olaylara Allah'ın iradesini ön plana alan bir bakışı anlamalıyız kanaatimce. Bu meseleyi anlayabilmek için şu ifadeleri tefekkür edelim:

"Rahman arşa istiva etti."

"Rahmeti her şeyi kuşattı."

Bu bilgiler ışığında şöyle diyebiliriz. İşin sonu, Rahman'ın rahmetinin kuşatıcılığına dayanır. Hakk'ın gözüyle bakan bu cihetten bakar ve tüm yaratılmışa (halk) merhamet eder.

İlim gözüyle bakmak derken burada kast edilen ilim, hükümler ilmidir. Yani şeriat ilmi. Şeriat ilmi, Allah'ın kullarına dönük emirlerini içerir. Bu ilim gereği men edilen ya da kınanan bir fiil işleyen kişi, bu ilim sahibi ve bu ilim ile bakanın gözünde kınanır, buğzedilir, cezalandırılır. Çünkü bu bakış sahibi kimse için ölçü Allah'ın emridir.

Hz. Musa (a.s.) ile Hz. Hızır (a.s.)'ın birlikte seyahatlerini ve bu seyahatte Hz. Hızır (a.s.) ın yaptıklarına Hz. Musa (a.s.)'ın karşı çıkması durumunu hatırlayalım. Hz. Hızır (a.s.), Allah katından kendisine verilen ledün ilmi gereği Allah'ın iradesine göre hareket ederken Hz. Musa (a.s.) ise nebi ve resul olması ciheti ve kendisine uymak ve korumakla mükellef olduğu şeriata göre hareket etme zorunluluğundan dolayı Allah'ın emrini gözetmesi gerekiyordu.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Hızır, Hz. Musa'nın kendisinin bulunduğu makam hakkında bir tecrübesinin olmadığını anladığı gibi Hızır da Hz. Musa'nın sahip olduğu ve Allah'ın ona öğretmiş olduğu bilgi hakkında herhangi bir zevke sahip değildi. Şu var ki Hızır'ın makamı, sahip olduğu özel bir müşahede nedeniyle, Allah'ın herhangi bir yaratığına itiraz etmeyi gerektirmemiştir. Hz. Musa'nın ve peygamberlerin makamları ise, getirdikleri vahyin dışında olduğunu gördükleri her işte, peygamber olmaları yönünden itirazı gerektirir.

Bu konuda vardığımız görüşün kanıtı, Hızır'ın Hz. Musa hakkındaki şu ifadesidir: 'Bilgice kuşatamadığın bir şeye nasıl sabredeceksin' (Kehf-18/68)"

Fütuhat - c2,s123 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Hızır (a.s.) ın sahip olduğu bilgiye Musa a.s. sahip olmadığı gibi, Musa (a.s.)'ın sahip olduğu bilgiye de Hızır (a.s.) sahip değildi. Musa (a.s.)'a bir şeriat verildiğinden O kendisine verilen şeriatın gereği olarak Allah'ın emrini korumak ve Allah'ın emrine göre hareket etmek zorunda idi. Hızır a.s. ise Allah'tan ledün ilmine sahipti ve O, Allah'ın iradesine göre hareket etmekte idi. İşte Musa (a.s.)'ın yaptıklarından dolayı Hızır (a.s.)'a karşı çıkmasının sebebi budur!..

Peygamberler, Allah'ın şeriatına göre hareket edip şeriatın gereği olan Allah'ın emirlerini korumakla görevli olup emrine muhalif olan işlere itiraz ederler. Bulundukları makam bunu gerektirmektedir.

Allah'tan ledün ilmine sahip olanlar ise, Allah'ın o iş ya da oluş hakkındaki iradesine bakarlar ve iradesinin gereğine göre hareket ederler.

Bunun için Hızır (a.s.) "Ben kendiliğimden yapmadım" dedi. Yani Allah'tan aldığım ledün ilminin gereği Allah'ın bu iş üzerindeki 'iradesine göre' yine Allah'ın emri ile hareket ettim demek istedi.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah inkâr edilebileceği bir surette göründüğü gibi tanınacağı ve kabul edilebileceği bir surette de tecelli eder; hâlbuki her durumda kendisidir, başkası değildir, çünki başkası yoktur.

O halde ağaçtan konuşan Hak'tan başkası değildir ve Hak ağacın suretidir. Hz. Musa'dan duyan Hak idi. Bu durumda Hak duyan olması itibarıyla Musa'nın suretiyken konuşan olması bakımından ağaçtır.

Ağaç, ağaç; Musa da Musa'dır! Burada hulul yoktur. Bir şey kendi zatına hulul etmez; hulul ise iki zatın olmasını gerektirirken burada sadece iki hüküm vardır.

Fütuhat - c15,s190 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Mutlak manada Allah'tan başka vücud sahibi bir varlık yoktur. Bütün yaratılmış her ne var ise Allah'ın ilminde halk ettiği ilmi suretlerdir, yani hayalden ibarettir. Tüm yaratılmışın mutlak manada hiç bir şekilde vücudu yoktur, olmamıştır. Tabi bu hakikat kime göre? Allah'ın Zat'ına göre! Bize göre ise biz varız ve ebedi olarak da bu algı üzere var olacağız. Bu hakikati ancak idraklerimizde hazmedebilsek dahi ben, biz algısından asla mutlak manada çıkamayız. Bu durum ahiret hayatında da böyle olacaktır.

'Hak' kelimesi Kur'an-ı Kerim de geçen ayetlerde geçtiği yere göre farklı anlamlarda kullanılmıştır. Başta Allah'ın bir ismi olarak kullanıldığı gibi, şeriat, hüküm, doğruluk, adalet, nasip, pay, bir şeyi gerektiği gibi yapmak, kıyamet anlamlarında da kullanılmıştır. Bu anlamlarda eserlerinde yerine göre Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin de kullandığını görmekteyiz. Meseleyi incelerken kelimelerin manalarına ve kullanıldığı yerde ifade etmek istediği manaya dikkat etmek gereklidir. Bu dikkat ve titiz davranış sayesinde doğru bir bakış açısı ile doğru idrak açılımı olacaktır. Aksi takdirde anlatılmak istenen mananın dışında kişinin hatalı anlayışı sayesinde hakikatten uzak bir anlayış söz konusu olacaktır. Bununla birlikte şunu da belirtelim ki kişinin doğru anlayışı dahi derecelenmektedir. Yani her bilenin üzerinde bir bilen muhakkak vardır. Doğru anlayış sahibinden daha doğru anlayış sahipleri çıkabileceği gibi böylece kemalatta derecelenme muhakkaktır.

Âlemde zuhur eden her suret Allah'ın mazharlarda tecellisinden ibarettir. Bu cihetle her şey 'Hak'tır! Yani varlık âleminde görülen her şey 'Bir' den (birimin birliği) halk olmuştur (yaratılmıştır). İşte O Bir 'Hak' tır. Ancak dikkat ediniz her şey 'Allah'tır denilemez! Allah, mutlak varlığa işaret eden isimdir, 'Zat' a işaret eder.

Allah'ın zatından gayrı hiçbir şey yoktur. Bununla birlikte Allah her şeyden münezzehtir. Varlık, Allah'ın mutlak zatının bir parçası değildir, Allah'ın zatından da ayrı müstakil bir şey değildir. Allah parça ve cüzlere ayrılmaz. Sadece Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir.

(Bu konuyu daha detaylı bir şekilde tetkik etmek isteyenler: https://youtu.be/jKJItV6_034 ilgili linkten sesli sohbetimize ulaşabilirler.)

Bu hakikatleri okuyanların hataya düştüğü ve ayaklarının kaydığı nokta 'varlığın birliğini' idrak ettiklerinde buna 'Allah' demeleridir!!!

Oysa ki varlığın birliği ilk yaratılan şey olan 'Hakikat-i Muhammedi' dir. Akıl ile varılabilecek son nokta işte tam burasıdır. Buradan ötesine akıl geçemez. Buradan ötesine geçmek için 'Akıl Burak'ından inip, Kalp Refref'ine binmek gerekir ki bu kişinin çabasıyla değil Allah'ın ihsan ve lütuflarıyla olabilecek bir şeydir.

Hallaccı Mansur (k.s.) un 'Enel Hak' demesi işte bu hakikate işaret eder.

Yunus Emre (k.s.)'nin 'Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm' demesi bu hakikate işaret eder.

Resulullah (S.A.V.) efendimizin mirac sabahı kendisini görenlere 'Beni gören Hakkı görmüştür' demesi bu hakikate işaret eder!

"O halde ağaçtan konuşan Hak'tan başkası değildir ve Hak ağacın suretidir. Hz. Musa'dan duyan Hak idi. Bu durumda Hak duyan olması itibarıyla Musa'nın suretiyken konuşan olması bakımından ağaçtır. Ağaç, ağaç; Musa da Musa'dır! Burada hulul yoktur. Bir şey kendi zatına hulul etmez; hulul ise iki zatın olmasını gerektirirken burada sadece iki hüküm vardır."

Hakikat tektir, değişmez ve başkalaşmaz. Ancak hükümler farklılaşır!

Şartlara, mekâna ve kişilere göre farklılık arz edebilir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Allah katındandır" sözü ile kastedilen mana şudur ki:

Gerçek ve mutlak vücud sahibi varlık sadece Allah'tır. Allah tan gayrı var olan her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir, hakikatte vücud sahibi değillerdir. Bu hakikati dile getirmek isteyen ehlullah 'âlemler hayalden ibarettir' demişlerdir. Allah, alemde sıfatları ile tecelli eder. Âlemde var ettiği her şeyi sebepler zinciri ile birbirine bağlamıştır. Allah'ın iradesinin açığa çıkışı âlemde yaratmış olduğu şey'ler vesilesi ile ve sebepler dairesinde açığa çıkar.

İşte perde konumunda olan tüm bu "şey'leri" kastetmek babında "katındandır" (Allah katındandır) sözü kullanılır ve ehli için edep bunu gerektirir.

İyilik ve kötülük adına açığa çıkan her şey için "Allah'tandır" demek edep dairesi dışına çıkmaktır. Allah'a kötülük ulaşmaz. Allah güzeldir, güzeli sever.

Şeriatın 'güzel' diye tanımladığı şeylerin zuhurunda 'Allah'tandır' sözünü kullanmakta bir sıkıntı yoktur. Ancak şeriatın kötü, çirkin, eksik nitelemeleri ile tanımladığı şeyler için ise 'Allah'tandır' ifadesi edebe aykırı düşmekte iken, edeb dairesi içersinde bu hakikatin ifade edilmesinde 'Allah katındandır' sözünü söylemek en kamil ve edebe uygun düşen bir söz olmaktadır.

Allah katındandır sözüne muhatap olan alemde yaratılmış her şey'dir (iyi-kötü, güzel-çirkin, melek-şeytan gibi her şey.)

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'ın emri ile iradesi bazen farklılık gösterebilir. Yani Allah bir şeyin yapılmasını emrederken o şeyin o birim tarafından yapılmamasını irade etmiş olabilir. Bu durumda kul Allah'ın emrine karşı gelirken iradesine uygun olanı yapmış demektir. Allah Adem (a.s.) ağaca yaklaşma emrini verirken onun ağaca yaklaşmasını irade etmiştir. Adem (a.s.) zahirde bu kusuru işleyecek ki cennetten çıkarılsın ve dünya hayatına gönderilsin (ceza / karşılık) olarak. Böylece yaratılış gayesi olan Halifelik açığa çıksın! Halifelik ancak dünya yaşantısında açığa çıkabilir, cennet de değil. Aynı şekilde İblis'e, Adem'e secde et emrini verirken onun secde etmeyerek kibirlenmesini irade etmiştir. Burada Allah'ın iradesi mevzuunu 'ilim maluma tabidir' düsturu gereği mevcudatın ayan-ı sabitesine bağlamışlardır Allah ehli zatlar. Bu perdenin de ötesi vardır ancak biz seyrimizi buradan yapalım ve ötesine geçmeyelim! Mevzu budur. Alemde her ne cereyan etmekte ise her şey O'nun indinde yerli yerindedir. Aksi de düşünülemez zaten. Bu çok ince bir mevzudur. Konu tam anlaşılmaz ise insanı şirke götürür mazallah. Herkesin idraki, kapasitesi, anlayışı bir değildir. Bir olması da beklenemez zaten, eğer öyle olsaydı tek düze robot gibi insanlar olurdu ve aralarında çekişme olmazdı. Bu durum ise Allah'ın yaratmış olduğu mevcut duruma aykırı olurdu. Allah 'Siz hiç günah işlemeyen bir kavim olsaydınız hepinizi helak eder yerinize günah işleyip bana tövbe eden bir kavim yaratırdım' buyuruyor. Âlemde derecelenmenin olması kaçınılmazdır. Bununla birlikte yaratılmış olan her şey Rabbinin emrine uymaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bu mesele, bence en güç meselelerdendir. Bu ciltte bu bölümü yazdığım geceye kadar, bu konuda bilgi yönünden kuşku duymayacağım gerçeği Allah kesinlikle bana açmamıştı. Bu gece, altı recep, altı yüz otuz üç yılı Cumartesidir. Amelleri yaratmayı, iki taraftan (Hak ya da insan) birine tahsis etmem mümkün olmamıştı. Bir grubun (Eşariler) dile getirdiği "kesp" ile başka bir grubun (Mutezile) dile getirdiği "yaratma" (teorisini) ayırt etmekte zordu. Hak ise, göz keşfiyle, kendisinden önce hiçbir yaratılmışın bulunmadığı ilk yaratılanın yaratılışını bana göstererek -çünkü Allah'tan başka kimse yoktu- şöyle dedi: "Burada şaşırma ve karıştırmayı gerektirecek bir durum var mı?" Ben de; "hayır" dedim. Allah bana "işte gördüğün bütün yaratıklarda da kimsenin bir etkisi ve yaratma katkısı yoktur. Sebeplere bağlı olarak değil, sebepler vesilesiyle (nezdinde) eşyayı yaratan Ben'im. Eşya, benim fiilimle var olur. İsa'da üflemeyi, kuş da ise oluşmayı yaratan Ben'im. Ben de şöyle dedim: Öyleyse "yap" ve "yapma" derken sen kendi kendine hitap ettin. Allah şöyle dedi. "Bir şeyi öğrendiğinde, saygılı olmalısın! Çünkü mertebe tartışmayı ve karşı koymayı kaldırmaz. Ben de "peki!" dedim. "Bu içinde bulunduğumuz durumun ta kendisidir. Tartışan kimdir, saygı gösteren kim? Saygısızlığı ve tartışmayı yaratan Sen'sin. Tartışmayı

yaratırsan, onun (bendeki) hükmü kaçınılmazdır." Şöyle dedi: "Doğru! Öyleyse Kur'an okunduğunda, dinle ve sesini kıs !" Ben de şöyle dedim: "Bu da sana kalmış! Duymayı yarat ki, duyayım! Susmayı yarat ki, susayım!. Şimdi sana yarattığından başkası hitap etmiyor!" Bunun üzerine bana şöyle dedi: "Ben sadece bildiğimi yaratırım. Bildiğim ise bilinenin kendiliğindeki durumudur "Yetkin delil Allah'a aittir. (En'am-6/149)" Daha önce bunu sana bildirmiştim. Artık görerek ona sarıl. Ondan başkası yoktur. Düşünceni temizle ve teklif kesilene kadar güvende olma! Sıratı (köprüyü) geçene kadar teklif kesilmez. Bu durumda insanların ibadeti, vacipliğin ya da haramlığın veya mendupluk veya kerahetin gerektirdiği emir ya da yasaktan kaynaklanmaz, zati bir ibadet haline gelir. Allah doğruyu söyler ve doğru yola ulaştırır. (Ahzab-33/4)

Fütuhat-ı Mekkiye 7. cilt 121. bölüm Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Allah'a kulluktan başka yaklaşma yolu yoktur!"

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Sadık salike lazım olan odur ki; daima, cismi ile şeriatta, aklı ve ruhu ile tarikat ve hakikatte, sırrı ile de (keyfiyetsiz) vuslatta ola!.."

Hace Alaeddin Attar (K.S.)

Kulluk (abdiyet) özü gereği acziyet, horluk gerektirir. Kul, Allah'a yakin elde edebilmesi için kulluğun gereklerini yerine getirmelidir.

Nitekim Beyazit-i Bestami (k.s.), Allah C.C.'a "Sana ne ile yaklaşabilirim?" demiş ve Allah C.C. tan; "Bende olmayan ile. Horluk ve acziyet ile" cevabını almıştır.

İnsan hakikatlere vakıf olduğunda gerçek manada "Tevhid"i anlar.

"Alem'de Tek bir Varlık vardır. O da Vucudu Mutlak olan Allah'ın Varlığıdır. Diğer Varlıklar bu Varlığın çeşitli Zuhurları ve Değişik Tecellileridir. Var zannedilen Şeyler aslında Vehim ve Hayalden İbaret'tir." der Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Bu hakikatin bilgisine vakıf olan kişi kavramları tam ve doğru olarak yerli yerine oturtamadığı zaman "Ben O'yum, O da Ben" der. Hâlbuki kendi varlığının O'nun varlığı yanında bir hayal olduğunu, ancak O'nun ilminde bir ilmi suret olduğunu, hakikatte asla bir vücudu bulunmadığını idrak edememiştir. Hayal ile hakikati karıştırmıştır.

Burası temelde sağlam bir bilgisi olmayan birçok insanın ayaklarının kaydığı noktadır.

Yaratılmışlar içersinde hakikate en kamil bir şekilde vakıf olan Resulullah (S.A.V) efendimiz ve onun varisleri kamil ehlullah'tan hiç kimse kulluğun gereğinden geri kalmamış, her daim şeriatın hükümleri ile amil olmuşlardır.

Bu durumda en doğru idrak ve en kamil kulluk şudur ki:

Salik kişi cismi ile daim şeriatı gözetmeli, şeriatın emir ve yasaklarına uygun bir yaşam sürmeli, kulluğun gereği olan ibadet ve taatlere bağlanmalı, akl-ı kül' den beslenen aklı ile ve ruhu ile Allah'ı idrake olan yolculuğunu (tarik) gözetmeli, hakikatleri tefekkür ile hazm'etmeli bütün bunların getirisi ve sonucu olarak "TEVHİDİ ve VUSLATI ancak ve ancak SIRRINDA ZEVK EDEBİLECEĞİNİ" iyi bilmelidir!

Bu durumda ortaya iki mertebe çıkar; "Rab ve kul" mertebesi. Bu mertebeler hiçbir zaman bir araya gelmez. Kul her daim kul'dur, Rab da her daim Rab'dır. Hiçbir zaman kul Rab olamayacağı gibi Rab da kul olamaz. Hakikat budur! Cem'den sonra fark mertebesine geçmek şarttır. Aksi halde kişi zındık olur. Bunun için şeriat hükümleri her daim kişiyi bağlar ve kişi şeriata uygun bir hayat yaşamak zorundadır. İdrak boyutunda ise istidatının verdiği nasibi nispetinde hakikati zevk eder.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bazı kulların Zât'da ezeli ilim halindeki varlıkları (ayan-ı sabiteleri) Hâdi ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir.Bazıları da Mudill ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir.Her kul ef'al âleminde (dünyada) değişmeyen hakikatini tecelli ettirecektir.Değişmez hakikatler ile bu dünyadaki tecelliyatın birbirine uyumlu olmasına sembolik olarak Rabb'in kulundan razı olması diyoruz.Yoksa Hak imandan razıdır,gerçeği örtmek fiilinden ise razı değildir."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Her yaratılmış (buna insan da dahil) Allah'ın sonsuz isimlerinden isim terkibinin tecelli mahallidir. Hâdi ismine ve o isim terkibine uygun olan kişi said (cennet ehli) olurken, Mudill ismine ve o isim terkibine uygun olan kişi ise şaki (cehennem ehli) olmaktadır. Bu dünya hayatında kişilerden değişmez hakikatleri (ayan-ı sabite) gereğince buna uygun fiiller sadır olacaktır. Bu durumda kişinin terkibini oluşturan ilahi isimler yönünden Rabbinin doğru yolu üzerinde denilmektedir ve Rabbi bu kulundan razıdır. Razı olmasının sebebi terkibinin gereği olanı yapması hasebiyledir. Ancak Rabbul Âlemin olan Allah kulunun imanından ve şeriatında belirlediği teklifi emirlerine uymasından razıdır. Küfür ehlinin yaptığı gerçeği örtmek fiilinden razı değildir. İşte bu yol Fatiha suresinde dile getirdiğimiz ve talep ettiğimiz "sırat-ı müstakim" olan dosdoğru yol'dur ki Hak bundan razıdır ve biz O'ndan bu yol üzere olmayı talep ederiz. Bu konuyu yakın zamanda paylaştığımız "Rab, Rabbül Has, Rabbül Âlemin kavramları üzerine "adlı makalemizde de dile getirmiştik. Burada kastedilen "gerçeği örtmek " fiili ile anılanlar ehlullah değil, iman sahibi olmayan küfür ehlidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"LÂ MEVCUDE İLLA HU"

O'ndan (Hakk/Allah) gayrı vücud sahibi (hakiki varlık) yoktur.

Âlemde var olan her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir. Âlem (hakiki mutlak vücud sahibi olan Allah'ın indinde) hayalden ibarettir.

Tüm bu âlemler ve âlemlerde zuhur eden her şey adeta aynalara akseden resimler gibidir.

Aynada görülen resim, resim sahibine işaret eder ama O değildir!
Her ayna mahiyetine göre, istidatına göre o resmi yansıtır.
Âlemde var olan en mükemmel ayna Rasulullah (S.A.V.) aynasıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"İnsan bir şahsı görür, onu sever, fakat kim olduğunu veya adını veya nereli olduğunu veya evini yurdunu bilmez. Bununla birlikte sevmek, o şahsı araştırmaya, evini ve yurdunu soruşturmaya sevk eder. Onu bulamadığında, peşinden gider, soruşturur.

Allah'ı sevmemiz de öyledir. Biz Allah'ı tecelligahlarında severiz.

Leyla, Lübna veya başka bir ad veya herhangi bir özel isimde Allah'ı severiz, fakat sevdiğimizin Hakkın aynı olduğunu bilmeyiz. Bu nedenle ismi biliriz, fakat Hakkın aynı olduğunu bilmeyiz. Bu durumda ismi sevmiş hakikati tanımamış oluruz. Yaratılmışın ise hakikati sevilir, bilinir. Bazen ismi bilinmez, sevgi onu bilmeyi icbar eder. Başka bir ifadeyle sevgi sevileni tanımayı gerektirir. İçimizden bazı kimseler dünya hayatında O' nu tanır ve bilirken, bazı kimseler, herhangi bir şeyi seviyorken ölene kadar O' nu tanımazlar.

Perde kalktığında Allah'tan başkasını sevmediği ve yaratılmışın adının kendisini perdelediğini anlar."

Fütuhat -c17,s16 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Âlemde var olan her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir. Âlem (hakiki mutlak vücud sahibi olan Allah'ın indinde) hayalden ibarettir.

Tüm bu âlemler ve âlemlerde zuhur eden her şey adeta aynalara akseden resimler gibidir.

Aynada görülen resim, resim sahibine işaret eder ama O değildir!
Her ayna mahiyetine göre, istidatına göre o resmi yansıtır.
Âlemde var olan en mükemmel ayna Rasulullah (S.A.V.) aynasıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"İndirilen şeriatlara inanmayanlar da riyazet, mücahede ve nefsi doğanın etkisinden kurtarmak gibi hususlarda bizimle ortak olunca, onlar da temiz ve arınmış ruhlara ulaşabilir ve bu ulaşmanın hükmü, indirilmiş şeriatlara göre davranan mümünlerde ortaya çıktığı gibi onlarda da ortaya çıkar.

Bu nedenle, bizimle onların arasında - insanların genelinin nezdinde- bu noktada bir benzeşme ortaya çıkmıştır. Biz riyazet keşfinin ve yüce ruhların yardımının verdiği bilgilerden söz ettik, bu erdemli nefislerde âlemdeki her şey nakşedildi ve böylelikle bilinmeyenlerden konuşmuşlardır. Benzerliği ortadan kaldırmak için Cüneyd şöyle der: "Bizim davranışımız ile akılcılar arasında (görünüşte) bir ortaklık gerçekleşse bile, bizim riyazet, mücahede ve bu bilgileri ve bizde ortaya çıkan temiz halleri bize kazandıran

amellerimizin dayanağı, Kitap ve Sünnete göre davranmaktır." Cüneyd' in "Bizim bu ilmimiz Kitap ve Sünnet ile sınırlıdır" sözünün anlamı budur.

Kıyamet günü o insanlardan böyle ayrışacağız. Çünkü onlar ilahiyat bahislerinde bizim sahip olduğumuz zevke sahip değildirler.

Onların feyizleri ruhani iken bizim feyzimiz hem RUHANİ hem İLAHİdir.

Çünkü biz "Şeriat" denilen ilahi bir yolu takip ettik. Bu yol, bizi şeriatı ortaya koyana ulaştırdı ki, O da Allah' tır. Çünkü O, bu yolu kendisine ulaşan bir yol yaptı, bunu bilmelisin!"

Fütuhat-ı Mekkiyye 93. Kısım, 88. Bölüm Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Yazı yazan eli görmeyen kişi, kalemin hareket ettiğini görür de, yazma işini kalemden bilir."

Mesnevi I,53 - Mevlana Celaleddin-i Rumi (r.a.)

***

"Bir tek şey bakanların gözünde türlere ayrışır, ilahi tecelli de böyledir."

Füsus, 170 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Tecelli eden, kendiliğinde birdir. Tecelliler, daha doğrusu onların suretleri ise tecelligahın yatkınlıklarına göre farklılaşır. İlahi ihsanlarda da durum aynıdır.

Bunu anladığında Allah'ın ihsanının engellenemeyeceğini de öğrenmişsin demektir. Şu var ki (bu ihsandan mahrum kalmışsan), yatkınlığının kabul edemeyeceği şeyin sana verilmesini istiyorsun demektir. Aklını yatkınlığa vermeden, istediğin konuda mahrum bırakmayı Allah'a nispet edersin. Bazen şahıs, istemeye yatkındır, fakat verildiğinde – mahrumiyet bir yana – istediği şeyi kabule yatkın değildir. " Allah her şeye kadirdir" dersin ve bu sözünde de haklısın. Fakat âlemdeki ilahi hikmetin tertibini ve şeylerin hakikatlerinin verilerinden habersizsin. Her şey Allah katındandır. Allah'ın mahrum bırakması vermek, vermesi mahrum bırakmaktır."

Fütuhat c2, s371 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Allah akılla bilinir, görülmez; keşifle görülür fakat bilinmez.

Görmek ile bilgiyi bir araya getiren bir hal veya makam var mıdır? Allah'ın görülmesi O'nun konuşması gibidir... Allah herhangi biriyle "Ancak vahiy veya perde ardından veya peygamber göndererek konuşur." (Şura 42/51)
Öyleyse perdedir, peygamberdir ve vahiy dir!!!"

Fütuhat c18, s92 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Önce şurayı tefekkür edelim ve idrak edelim inşaAlah: Allah'ın görülmesi O'nun konuşması gibidir !..

Sonra şu bölümü tefekkür edelim: Allah herhangi biriyle "Ancak vahiy veya perde ardından veya peygamber göndererek konuşur." (Şura 42/51)

Ve sonuç: Öyleyse perdedir, peygamberdir ve vahiy dir!!!

Her şey O'nun tecellisi olduğuna göre her şey O'ndandır. Ama bu durumda her şeye O' dur denilemez. Çünkü Allah her şey den münezzehtir.

Zat'ını görmek imkânsız olduğuna göre, görülen her şey O'nun tecellisi ve ancak O'nunla var dır.

Dolayısı ile Allah'ın kullarına tecellisi (kamil olarak) peygamberdir, vahiydir. Perdeli olarak ise âlemde var olan her şey den tecelli etmektedir (gözükmektedir). Görebilene...

Resulullah (S.A.V) efendimiz miraçdan döndüğü günün sabahı kendisini görene "Beni gören Hak' kı görmüştür" buyurdular. Bu hakikati ne güzel bir edeb ile belirttiler.

Bu yolun başında akıl şarttır. İman ettiğini ikrar etmek akıllının işidir ve ondan istenir. Kişi sonra bu akıl ile kendi varoluş sebebini sorgular. Var edenini tanımak ister. Ancak aklı ve fikri ile nihai varabileceği bir hudut vardır. Akıl oradan öteye geçemez. Oradan öteye geçebilecek ve bu idraki sağlayabilecek olan ise kalp'tir. Bu yolculukta hangi bineğini (akıl ve kalp) nerelerde kullanabileceğini bildiren, yolun tehlike ve uçurumlarından haber veren, yol boyunca hedefe kadar refakat eden, öğretmenlik eden, arkadaşlık eden, emin bir şekilde hedefe varmasını sağlayan rehber kişi ise mürşid dir.

Kişi ilim tahsili ile, riyazet ve nefis terbiyesi ile, zikir ve tefekkür ile nefsinden dolayı sahip olduğu tortulardan (kötü ahlaktan, benlik kaydından, şartlanmalarından, mizacında oluşan sapmalardan) kurtularak saflaşır. Ruhunun hakikati ortaya çıkar. Bu durumda Hakka ayna olan kalbi cilalanmış olur. Ayna ne oranda saf ve temiz hale gelir ise o oranda Hak'tan gelen tecellilerin farkında olur ve o oranda gelen tecelliyi yansıtması netleşir. Bakar ki "BEN" diye işaret ettiği ve kendisine ait bir şey yok. Hakikatte hiçbir şeyin varlığının Allah'ın varlığı karşısında bir vücudu olmadığını anlar. Kendi varlığının Allah'ın ilmindeki ilmi suret olduğu hakikatine ulaşır. Bu durumda Hak ile var olduğunu ve yine bu seyrini Hak ile yaptığını anlar. Her şey Hak'tandır, ancak her şeye Allah'tır denilemez. Allah her şey den münezzehtir. Allah'tan gayrı her şey yaratılmıştır (ilmindeki ilmi suretlerdir), yaratılmış olan her şey acizliği nedeniyle "KUL" diye isimlendirilir. Bu durumda ortaya iki mertebe çıkar. "Rab ve kul" mertebesi. Bu mertebeler hiçbir zaman bir araya gelmez. Kul her daim kul'dur, Rab da her daim Rab'dır. Hiçbir zaman kul Rab olamayacağı gibi Rab da kul olamaz. Hakikat budur! Cem'den sonra fark mertebesine geçmek şarttır. Aksi halde kişi zındık olur. Bunun için şeriat hükümleri her daim kişiyi bağlar ve kişi şeriata uygun bir hayat yaşamak zorundadır. İdrak boyutunda ise istidatının verdiği nasibi nispetinde hakikati zevk eder.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bütün hareket ve duruşlarında bilgiyi (ilmin getirisini) kullanman gerekir.Kâmil ve tam cömert insan, nefsini bilgiye göre yönlendiren kimsedir."

Fütuhat-ı Mekkiyye 18. Cilt, sf: 218 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Münezzeh (tenzih) olmanın ne demek ve hangi mertebeden bunun şart olduğunu doğru ve tam olarak öğrendiysen şayet o zaman teşbih etmekten korkma!

Çünkü teşbihin haddini (sınırını) gözeten ve hakkını yerine getiren olmuşsun demektir ki korunmuş olursun!

Tenzih ve teşbihte Hakk'ın bildirdiği sınırları gözettikten donra o korunun içinde dilediğin yere git!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Tenzih ve teşbihi birleştirebilen, yani yerine göre tenzih, yerine göre teşbih edebilen ya da böyle bakabilen kimse orta yolu (vasat) tutmuş demektir.

Orta yolu tutan ise bu güzellikleri kâmilen görüp idrak edebilir.

Aksi halde bir uçtan meseleye bakmış olur ki bu bakış nakıs (eksik) olduğu gibi bakanın görüşüne, tespitine ve hükmüne de sınırlılık ve nakısiyet getirir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'tan gayrı şey mi var?

El Cevap: Allahtan gayrı şey; Allah'tan gayrı şey olmadığını idrak edemeyip Allah'tan (g)ayrı düşen idrak sahibi olan şey'dir!

İşte bu idrak sahibinin bütün muamelatı Allah'tan gayrı şeyler içindir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Evvel'dir, Ahir'dir. O, bir başlangıcı olmayan Evvel'dir ve başlangıcı olmaktan münezzehtir. O bir sonu olmayan Ahir'dir ve sonu olmaktan münezzehtir. Bütün âlem Allah'ın ilminde yarattığı ilmi suretlerden ibarettir ve bütün bu yaratılmış Allah'ın kelimeleridir, ayetleridir. Allah'ın kelimelerinin ya da ayetlerinin bir sınırı, sonu yoktur.

Ayette "Allah her an bir şen'dedir." buyrulur. Yani O her an yeni bir yaratmadadır. Yaratmada bir tekrar yoktur. Bir şeyin aynısını yaratmaz, ancak onun benzerini yaratır. Benzeri o şeyin aynısı değildir. Allah bir kuluna bir tecellide bulunduğunda aynı tecelliyi o kuluna bir daha tekrarlamadığı gibi bir kuluna bulunduğu tecellinin aynısı ile başka bir kuluna da tecellide bulunmaz. Hal böyle olunca Allah'ın tecellilerinde ve yaratıklarında dahi bir sınırlama ve tekrar olmadığına göre bütün bunları yaratan Mutlak Varlık'ta nasıl bir sınırlanma düşünülebilir?

Allah'ın Zat'ı üzerine tefekkür etmeyiniz buyuruluyor. Böyle bir tefekkür akıl ile yapılan tefekkürdür. Akıl yaratılmıştır ve kendine has bir sınırları vardır. Sınırlı olan yaratılmış bir şey ile sınırsız olan Yaratan nasıl düşünülebilir (tefekkür edilebilir) ki?

O halde bize düşen ve bizden istenilen şey O' nun Zat'ını değil sıfatlarını, eserlerini, tecellilerini ve bunların neticelerini tefekkür etmek ve anlamaya çalışmaktır. Kişi ancak bu şekilde "âlim" ilim sahibi olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol, sen ve seninle birlikte tövbe eden ve taşkınlık yapmayanlar." (Hud– 112)

Ariflere en güç gelen şey, "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol, sen ve seninle birlikte tövbe eden ve taşkınlık yapmayanlar." (Hud – 112) Ayetinde dile getirilen Allah'ın istikameti bildiren emridir. Burada, nefslerinde buldukları 'ilahi surete göre yaratılmış olmak' nedeniyle O'nun emrine karşı büyüklenmeyenler kastedilir.

İlahi surete göre yaratılmış olduğunu dikkate alan kimse 'Bizim gibi biri memur olamaz' der.

Allah'ı bilenler ise şunu bilemez: Acaba Allah'ın (istikamet ile ilgili) emri, emrine uyup uymayacakları hakkındaki iradesiyle örtüşecek midir, örtüşmeyecek midir?

Bu nedenle Allah'ın emri, onlara güç ve ağır gelir. Bu durum "Beni, Hud suresi yaşlandırdı" hadisinde dile getirilir. Çünkü bu sure, "Sana emredildiği gibi doğru ol" (Hud-112) ayetinin bulunduğu suredir. "Ve kardeşleri." Başka bir ifadeyle, bu ve benzer anlamdaki ayetlerin bulunduğu sureler, beni yaşlandırdı. Allah'ı bilenler, bu konuda bir tehlike üzerindedir.

İstikamet yolunun mertebeleri belirli bir sayıyla sınırlanamaz ve belirlenemez. Hz. Peygamber, "Doğru olunuz, fakat saymaya kalkmayınız" der. Kastedilen doğruluk yollarıdır. "Onlardan saydıklarınız, size ait ecir ve iyiliği sınırlamayacaktır. "Kastedilen şudur: İstikamet yollarını saymaya kalkmayınız, çünkü onlar çoktur ve hiçbiriniz onları tam olarak kuşatamaz. Bu nedenle sözünün ardından "Amel yapınız, amellerinizin en hayırlısı ise namazdır" buyurmuştur. Başka bir ifadeyle istikamet yollarını saymaya gücünüz yetmese bile onlardan en üstün olanını alınız.

Fütuhat c7, s320 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Bu konuyu tam anlayabilmek için şu bilgiler ışığında tefekkür edelim:

Muhyiddin İbn Arabî hazretlerine göre istikamet; doğruluk, kendilerinden amaçlanan yararın gerçekleşmesini sağlayan geçerli hareketin ta kendisidir. Burada kastedilen istikamet yani doğruluk budur.

Genel manada istikamet, doğru yolda olmak ise "Her canlının perçeminden tutmuştur" (Hud-56) ayetinde belirtildiği gibi var olan her şey, gerçekte 'Rabbinin yolunda' istikamet üzeredir. Çünkü sadece Hakkın perçeminden tuttuğu kimse vardır ve hiçbir yaratılmış perçemini doğru yoldaki efendisinin elinden alamaz. Bu husus kulların hakkında ayan-ısabite (değişmez hakikatler) diye nitelendirilen kader mevzuu ile alakalı hakikatlerdir.

Allah "Hepiniz için bir şeriat ve yöntem belirledik" buyurur. Bu hükümler Allah tarafından yaratılmıştır. Allah'ın kendisinde yürümesini belirlediği yolun (hükümlerin) dışına çıkan biri, hiç kuşkusuz, Allah'ın yürümeyi belirlediği yoldan çıkmış demektir. Aynı şekilde Allah'ın ona yürümesini emrettiği yoldan çıkıp başka birinin yolunu tutan kişiyi de 'sapmış kişi' diye isimlendiririz. Her birey (her birine göre) kendisi için yasa yapılmış şeriatta 'doğru yoldadır.'

Allah'ın bir emri vardır, bir de iradesi. İradesi tüm yaratılmış üzerinde mutlak hükmünü gösterir. Allah'ın iradesine tüm yaratılmış isteyerek ya da istemeden de olsa uymak zorundadır, uymaması mümkün değildir. Allah neyi ne şekil irade eder ise, irade ettiği şey aynen olur. Allah'ın emrine ise kullarından bazıları uyarken bazıları direnmiştir. Uyanlar mükafatlandırılırken direnenler ise cezaya müstahak olmuşlardır. Ahiretteki sorgu Allah'ın emrine uyup uymamak cihetinden olacaktır. Dünya hayatındaki imtihanın amacı ve gayesi de budur.

Ayette geçen "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol" emri bu yüzden ariflere en güç ve ağır gelen şey olmuştur. Acaba istikamet üzere olmaları hakkındaki Allah'ın emri, yine kendileri hakkındaki iradesi ile örtüşüp örtüşmediği hususu onları korkutmuş ve ağır gelmiştir.

Resulullah (S.A.V.) efendimiz istikamet üzere olmanın en belirgin ve en hayırlı olan ameli ise namaz demiştir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Peygamberlerde ve bazı büyük velilerde şeytan kaynaklı düşünce olmaz. Yani şeytan onlara yaklaşamaz. Onlarda nefs, melek ve rab kaynaklı düşünceler olabilir sadece.

Selman ed Dumbuli isimli büyük zatın aklına 50 yıl kötü düşünce gelmediğinden söz edilir. Bazı veliyullaha şeytan kaynaklı düşünce gelmesine rağmen fiilen açığa çıkmaz. Onun şeytandan olduğunu bilir ve izole ederler.

Bir veli şeytana sormuş: "Şeyh Ebu Medyen ile aran nasıl?" İblis şöyle cevap vermiş: "okyanusa küçük abdestini yapan 'kirleteyim de artık okyanus suyu ile temizlik yapılmasın' diyen akılsız nasıl ise Ebu Medyen in karşısında benim durumum da budur. Okyanus onunla pislenmez... Onun kalbine ne attıysam değiştirdi."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Hikmetinden sual olunmaz.

Malikel - Mülk olan Allah, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder!

Hz. Hamza'ya, müşrik olan Vahşi'yi savaş meydanında musallat edip Hz. Hamza'ya şehadeti nasip eder, Vahşi'yi de katil eder.

Sonra Vahşi'ye iman ve tevbe nasip eder ve nihayetinde Hz. Hamza ile Hz Vahşi'yi cennette kol kola gezen arkadaş eder!..

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Allah'ın bir emri vardır, bir de iradesi.
Bak, bu yollardan hangisi seni kurtaracaksa, onu izle."
Risaleler 2-224, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Şeriat ehli ağırlıklı olarak Allah'ın emri cihetine dikkat kesilir ve bu mihenk üzerine görüş sahibidir ve bunu öne alır. Yani Allah'ın, Peygamberi aracılığı ve insanlara tebliğ etmesi için ve uyulmasını istediği ilahi emirleri ihtiva eden Kur'an-ı Kerim'in içeriğinde belirlediği kurallardan men ettiklerinden sakınır, emir ve tavsiye ettiklerine uyar/yerine getirir ve bu dengeyi gözetir/gözetmeye gayret sarf eder. Bilir ki Allah'ın emrine uyan mükâfatlandırılırken, emrine muhalefet eden ise cezalandırılır.

Hakikat ehli Arifler ise âlemde yaratılmış her şeyin Allah'ın iradesi istikametinde cereyan ettiğini bilir. Bu iradenin dışına asla bir yaratılmışın çıkmasının mümkün olmadığını, Allah'ın dilediğini yaptığını, Allah'ın yaptığından hesap sorulamayacağını, mutlak delilin Allah'a ait olduğunu, âlemde tezahür eden her şeyin Hakk olduğunu, Hakk'dan gayrının ise olmadığını, kendisinin bu müşahedesinin ise Allah ile seyr olduğunu bilir ve ikrar eder. Bu hakikatle birlikte şunu da bilir ki Allah âlemlerden müstağnidir. Allah'ın Zat'ının varlığı dışında mevcud olan (var kabul edilen) her şey Allah'ın 'kul'larıdır. Kulluk ise özü gereği horluk, acizlik ve muhtaçlıktır. Böylece Arif, Allah'ın kendisine verdiği bu mertebenin gereği O'nun huzurunda "kul" olduğunu idrak ve ikrar ile kulluğunu en mükemmel şekilde ifa ederken bunun yönteminin ve şartının Allah'ın emirlerine uymak olduğu gerçeğini de bilir. Çünkü ancak Allah'ın emirlerine uyanlar selamet ve nimet ile karşılanırlar.

Kulların (yaratılmış olan her şeyin) tamamı istisnasız Allah'ın iradesinin hükmü altında bulunurken, bazıları emrine uyar bazıları ise emrine muhalefet eder. Bu durumda Allah irade ettiği şeyi aynı zamanda emrettiği gibi, emrettiği her şeyi irade etmemiş olabilir! O'nun indindeki hüküm ve açığa çıkacak olan şey ise iradesidir!

Mü'min Allah'ın emrine sarılır ve her daim bunu gözetir. Kamil mü'min ise ki bu durumda ona "ihsan sahibi" denir son hükmün Allah'ın iradesinin tahakkuku olduğunu bilmek ve buna teslim olmak ile birlikte kulluk mertebesi gereği emrini daha bir dikkatle gözetir ve bu hususta mü'min kullara göre daha bir hassasiyet içersinde bulunur.

Emr'e sarılan kişinin kurtuluşu bu cihetten olurken irade'ye sarılan ise Allah dilediğini yapar hükmünün gereği mutlak teslimiyeti yaşaması hasebiyle kurtuluşa ermiş olur. Bu mesele kader sırrı hakikatlerinden bir hakikattir. Çetin bir meseledir. Allah, hazmını nasip ve kolaylaştırılmış kılsın bizlere.

Âlemde doğru, daha doğru; kamil ve daha kamil vardır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Ben kulumun zannı üzereyim"- Hadis-i Kutsi

Her kulun bir hali, her halin bir yeri vardır. Kul rabbi hakkında inancında bulunduğu haliyle söyler. O halin mertebesine göre de Hak inanç suretinde kula tecelli eder.

Fütuhat - c17,s31 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Arif herhangi bir itikatle sınırlanmaz."

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

"Ben kulumun zannı üzereyim." Kutsi hadiste belirtilen bu durum her insan kendi istidatı doğrultusunda elde etmiş olduğu ilmi birikim ile itikadi durumu ile idrak ve anlayışı ölçüsünce bir değerlendirme yapar ve Allah'ı tanır, bilir. Bu tanıma ve bilme dediğimiz gibi her insan içinlık arz eder. Bu farklılığın bir diğer sebebi ise Allah her kula farklı tecelli eder, bir kuluna yaptığı tecellinin aynısını başka bir kulu için yapmaz. Çünkü bu ilahi genişlikten kaynaklanır, eğer böyle olmasaydı Allah'ın ilmi ve tecellilerinin sınırlı olduğu söylenirdi ki Allah bütün bunlardan münezzeh olan sınırsız ve sonsuzdur. Kul günlük yaşamında hal den hale girer, bunun sebebi kulu her an ilahi bir ismin kuşatması ve tesiri altına almasıdır. Kul hangi ismin tecellisine mazhar olmuş ise o an o ismin tesiri ve kendinde bulunan Allah inancı üzerine Allah hakkında bir zan'da bulunur. İşte ben kulumun zannı üzereyim sözünün anlamı budur. Kişinin ilmi birikimi kısıtlı ve hakikatlere dair fazla bilgisi yok ise sadece kendi zannını doğru görüp başkalarının zannını hatalı bulur ve kabul etmez. Arif olan kişi ise yani tüm itikatlar hakkında geniş bilgiye sahip olan kimse ise herkesin kendince zannının doğru olduğunu, işin böyle olması gerektiğini bildiği gibi avamın zannının üstündeki tüm zanları da bilir ve kabul eder.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bazen yalnızlığa ihtiyaç duyar insan.
Bazen ise yalnızlıktan kaçar.
Yalnızlık bazen şifa, bazen dert olur insana.
Yalnızlıkta bazen 'el Kabız' esması tecelli eder sıkar insanı, bazen 'el Basit' esması tecelli eder huzur bulur.
İnsan yalnız gelir dünyaya, yalnız gider berzaha.
Kesret de vahdet, vahdet de kesret gizlidir.
Hakikat de ise insan asla yalnız değildir.
Mutlak 'tek' ve 'yalnız' olan O'dur!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'ı bilmek, Allah'ın sabit kıldıkları kimseler hariç, ayakların kaydığı kaygan bir zemindir. Ahitlerle tespit edilen sınırların sahiplerinden, vaat ve tehditlere inanan kimselerden başkası için sebat yoktur!

Risaleler 2, s 222-Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Allah'ın sevgili kullarından Sehl Bin Abdullah TÜSTERİ şöyle anlatıyor; İblis (şeytan) ile karşılaştım. Aramızda şiddetli bir münazara ve tartışma cereyan etti. O delillerini ortaya koydu ben de delillerimi ortaya koydum. Ara sıra sesimiz yükseldi. Ve tartışma uzadıkça uzadı. Öyle ki, hiç bitmeyecek gibi geldi. Onun bana söylediği son söz şuydu. Sehl, Allah Teala şöyle buyurmaktadır. "Benim rahmetim her şeyi kapsamıştır." (A'raf,156)

İblis "Bu ayette rahmet genel olarak ifade edildiği için ben de bu ayetin kapsamına girerim çünkü ben de bir şeyim. Her sözü kapsam, ihata ve genellik bildirirken, şey sözü de belirsizlerin belirsizidir. Öyleyse Allah'ın rahmeti beni de kapsamıştır" demiştir. Bunun üzerine Sehl kendisine şöyle demiştir. "Vallahi ey şeytan ayeti bu şekilde ifade etmen beni hayrete düşürdü."

Sonra ayeti içimden tekrar etmeye başladım. Ayetin devamında, "Onu, takva sahiplerine, zekatı verenlere ve ayetlerimize inananlara yazacağım."(zorunlu kılacağım) bölümüne gelince ona dedim. "Ey lanetli, Allah rahmetini, seni rahmetin dışına çıkartacak şekilde belli özelliklerle sınırlamıştır. İblis şöyle cevap verdi," Sınırlamanın onun değil senin niteliğin olduğunu bilmiyor musun?" dedi. Anladım ki, iblisin bağışlanma noktasında büyük bir arzusu ve talebi var, daha sonra ayrıldık.

Bu mevzuda bir kısım İslam uleması şöyle demişler; Allah mutlak iradesiyle, Kıyamet Günü bu konuda karar verecektir. İblis, Allah'ın rahmetini ve ihsanını, mutlak rahmetten bekleyecektir. Allah kendisine zorunlu kıldığı rahmeti, bu ilahi cömertlikle zorunlu kılmıştır. O, tövbe edenlere ve iyilik yapanlara bu cömertliğiyle dönmüştür.

Öyleyse hüküm, herhangi bir sınırla sınırlanamayacak kadar Yüce ve Büyük olan Allah'a aittir.

Fütuhat-ı Mekkiyye- Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

İçimde ne volkanlar kaynar, hararetinden kavrulurum.
İçimde ne zemheriler üfürür, soğuğundan kavrulurum.
İçimde ne çiçekler açar, sevinç ve mutluluk verir.
İçimde ne karanlıklar çöker, hüzün ve keder verir.
İçimdekini bir ben bilirim bir de veren.
İçimde her şey sonsuz bir âlem olur.
İçimde her şey bir noktada bulunur.
İçimdekini içimden bile gizlerim bazen.
İçimdeki içimin yolunu izlerim bazen.
İçim mi esas olan ben?
Yoksa ben mi içimdeyim?
Ah! Bir bilsem nasıl bir seçimdeyim.

Şunu bildim ki Seçen'in perçemindeyim!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Âlemde 'aynı' yoktur' , 'benzer' vardır!

Çünkü Allah, bir tecellinin aynısını bir daha yapmaz/kullanmaz. Bunun sebebi hazinesinin genişliği / sonsuzluğudur.

"Allah her an bir şen'dedir (iş, oluş)" buyrulur ayette.

Yine Adem (a.s.) için 'iki elimle yarattığım' diye buyrulur ayette.

Yine 'Allah, Adem'i kendi sureti üzere yarattı' buyurmuştur Resulullah efendimiz.

İşte bu hakikatlere istinaden insan hep yeni oluşlar ile mutmain olur, tekrardan sıkılır (hakikatte aynı diye bir şey olmamasına rağmen). Bunun sebebi ilahi suret üzere yaratılmış olmasıdır.

Bir şeyi 'aynı' ya da 'tekrarı' diye nitelemesi oluştaki bu farklılığı göremeyişinden, bunu ayırt edecek ilme ve dikkate sahip olamayışından (dolayısıyla bu hakikatten perdelemiş olmaktan) kaynaklanmaktadır.

Bu farkındalığa varan kimse, (zannına göre) aynı sözleri tekrar işittiğinde, aynı yazıyı tekrar okuduğunda, aynı ameli tekrar yaptığında dahi her seferinde bir öncekinden çok farklı şeyleri anladığını, idrak ettiğini, deneyimlediğini, tecrübe ettiğini ve böylece her daim bir değişim ve terakki içersinde olduğunu görür, anlar, yaşar.

Böylece 'aynı' ve 'tekrar' diye bir şey olmadığını, olanın ise ancak 'benzer' olduğunu ve dolayısıyla sonuçlarının 'farklı' olmayı açığa çıkardığını müşahede eder!

Uyanık olmak, vehim ve zannın tesirinden kurtulmuş olmak ile mümkündür!

Allah en doğrusunu bilir.

SEBEPLER;

"Sebepler müessir (etki eden) değil, hazırlayıcıdır.
Müessir, sebeplerdeki kudretiyle Hak'tır."

Meratib 175, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Bütün sebepler, sebeplilerin gözleri üzerindeki perdelerdir. İnsanlardan helak olanlar da bu perdelerde helak olmuştur."

Fütuhat c10, s228 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Allah CC. bu âlemde vuku bulan hadiseleri sebepler vasıtası ile halk eder. İnsanların çoğu burada vuku bulan hadisenin asıl yaratıcısı olan Allah'u Teâlâ'yı görmekten perdelenir ve o şey mizacına uygun olmaz ve bir bela getirmiş ise açığa çıkmasına sebep olan mahalle öfkelenir, kızar, söylenir, nefret eder, düşman olur ya da açığa çıkan o şey mizacına yatkın ise o mahalle karşı sevgi, hürmet besler, hoşnut olur, zevklenir.

Sebeplere takılıp kaldığında ise şirk'e düşmüş olur ki bu hal o kişinin helak olmasına kadar götürür.

Arifler sebepleri kabul eder ancak o sebeplerin yaratıcısı Allah'ı görürler, sebeplerin haklarını verirler ancak sebepleri ilah edinmezler.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Gündüzü gören kimse geceyi göremez. Geceyi gören kimse, gündüzü göremez.
Öyleyse iş, zahir-batın, Hak -halk olmak üzere iki kısımdır.
Halkı görürsen (yaratıklar), Hakkı göremezsin.
Hakkı görürsen halkı göremezsin.
Hakkı ve halkı bir arada asla göremezsin.
Fakat biri diğerinde, öteki berikinde bilgi müşahedesi şeklinde görülebilir.
Çünkü biri örtü, diğeri örtülendir!"

Futuhat c9, s2538 - Muhyiddin Ibn Arabî (K.S.)

Örtü (sebep, halk, çokluk, kesret) görülüyorsa, örtülen (sebebi halk eden, Hak, teklik, vahdet) görülmez!

Örtülen görülüyorsa, o zaman örtü kaldırılmış, işin hakikati ortaya çıkmış demektir ki örtü görülmez.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Ağacın hasta dalları önce budanır.

Çiçek açtığında zayıf olanlar dökülür.

Meyveye döndüğünde esen rüzgâr ile zayıf ve hastalıklı meyveler de dökülür.

Sonunda sağlam meyveler dalında kalır ve olgunlaşır.

Akledenler için her oluşta sünnetullahın işleyişinde nice hikmetler seyran edilir.

Elhamdülillah.

Bu oluşta sadece seyretmek kâmil kişinin işi değildir.

Kâmil kişi odur ki bu oluşta üzerine düşen görevi yerine getirirken sünnetullahın işleyiş mekanizmasındaki sebepler zincirinden biri olduğunun idrakinde olan ve şeriatın hükmünü gözetendir.

Çünkü bilir ki Allah C.C. Kur'an'da Hud suresi 112. ayette "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!" buyurmaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

SEVGİ;

"Sevgilinin çeşitli olması nedeniyle aşkın kaynakları da o kadar çeşitli olmaktadır. Eğer beni iyi anladıysan seni Yol'un üzerine koydum. Bununla birlikte, teşbih'ten, yani Allah'ı yaratıklara benzetmekten sakın; kesinlikle sakın!

... Bil ki; sevgi makamı çok şerefli bir makamdır. Gene bil ki, sevgi varoluşun aslıdır..."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Sevgi, varoluşun aslıdır!

Allah'ın Zat'ından Zat'ına olan sevgisi tüm mahlûkatı (mevcudatı) yaratmasına sebep teşkil etti.

Kutsi Hadiste Allah

"Ben gizli hazineydim. Bilinmemi sevdim, bunun için mahlûkatı yarattım ve onlara nimetler verdim. Onlar da beni bildiler" buyurmakta.

Tüm mevcudat ise Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir. Yani, âlemde Allah'tan gayrı bir şey yoktur. Bununla birlikte biliriz ki Allah âlemlerden müstağnidir. Bu hakikate işaret için ehlullah "Tüm âlem hayalden ibarettir" demiştir. Allah'ın vücudundan başka vücud (mevcud) olmadığına göre, tüm alem (yaratılmış her şey) Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerden ibarettir. Bu konuyu tam idrak etmek isteyenler youtube üzerinden yayınladığımız ' Fütuhat-ı Mekkiyye okuma ve şerh sohbetleri 1. Bölüm ' ü dinlemelerini tavsiye ederim.

Bu durumda varoluşunun aslı sevgi olan âlemde yaratılmış olan her bir şeyin her bir şeye olan sevgisi hakikati itibariyle "Allah'a olan sevgi"dir.

Yaratılmış bir şeyin yine yaratılmış bir şeye duyduğu sevgiyi mecazi, perdeli sevgi diye tanımlarsak bu sevginin perdelerden arınması ile hakikatte Allah'a olan sevgi olduğu müşahede edilir!

Bu müşahedeye bu alemde vasıl olan, amaçlanan gayeye ulaşmış olmak ile birlikte, perdelerden arınamayıp, perdelerin ardında olan hakikati göremeyip bu perdelerde takılıp kalan ise mecazi sevgide kalmış, işin hakikatine vasıl olamamıştır. Bir diğer ifade ile "suretten sirete" geçememiştir.

Belki bu kimse mecazi sevgide aşırıya giderek, haddi aşmış ve bundan dolayı ilahi cezalandırmaya muhatap kalmışlardan olabilecektir.

Bununla birlikte seven de sevilen de hep O ' dur!

Hakikate vasıl olma azmi ve yolunda olan kimse her bir perdeyi aradan kaldırdıkça O ' na olan sevgisi artar! O ' na olan sevgisi arttıkça yaratılmışa olan sevgisi de artar!

Yunus Emre (k.s.) nin dediği gibi : "Yaradılanı severiz Yaradan'dan ötürü."

Bunun sebebi; mutlak vücud sahibi, ancak Allah olduğunu müşahede ediyor olmaktır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Aşk Tecellisi;

SEVGİLİYE

Sevgilim, seni seyretmek ne büyük zevk...
Her yüzünde ayrı bir ahenk...
Kimi zaman kahır, kimi zaman lütuf düşer hisselere denk.
Bilirim, hepsi senindir, sendendir her renk.
Seni bilip tanımak bana verdiğin ödül.
Seni görmeden geçen ömür bana bir zûl.
Sen bensin ben de sen ama yok hulûl.
Anlaması en çetin işlerdendir bu duhûl.
Yaptığın bunca naz ve cilveler neden?
Hep sensin oradan kızıp buradan gülen.
Şaşkın, aciz, bitâp düşüp savrulan ben.
Anladım, beni çöz diyorsun sen.
Kolay mı seni çözmek? Ne haddime!
Sen bana vermez isen anahtar kelime.
Sevgilim yeter bunca ayrılık beni vuslat eyle.
Sar beni şefkatinle emrine râm eyle.
Tattır aşk şarabından aşkına düçar eyle.
Mahremine al beni ağyare haram eyle.
Çıkar cümle elbisemi üzerimden üryan eyle.
Beni bende koma benliğimi püryan eyle.
Tevhid busenden tattır, sırrının zevkini ayân eyle.

***

Ey ÂŞIK!
Hani özlem çekiyorsun ya sevgiliye; bil ki sevgilidendir özlemin özü...
O'dur asıl sana özlem duyan.
Çünkü o tutuşturmayınca alevi, kimsede olmaz ateş ve AŞK!
Aşk ateşi önce sevilene ondan sonra sevene düşer...

Mevlana Celaleddin Rumi (K.S.)

Allah tüm âlemi sevgiden halk etti. Kendinden kendine olan sevgisi varlığın zuhuruna sebep oldu.

Varlığa çıkan her şey Rahman'ın nefesinden zuhur etti. O halde varlığa ilişen şey ilk önce sevgidir (genel sevgi).

Diğer bir ifadeyle önce Allah bizi (varlığı) sevdi. Sonra bu varlığa çıkanların bir kısmının gönlüne kendine sevgi (özel sevgi) duymaları için aşk ateşi koydu.

O bizi sevdiği için biz O'nu sevmekteyiz.

İnsanlar içinde bu hakikati görmeyip sevgisi herhangi bir varlığa ilişen kimsenin dahi sevgisi yine Allah'a dönmektedir.

Sebeplerin perde olduğunu idrak edemeyen ve ardındakini yani sebebin yaratıcısını görmeyen kimse işte bu yüzden cezaya müstahak olacaktır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bize siyah sevdirildi elhamdülillah.
Siyah nur'dur hedefimiz.
Nur'u Muhammedi, siyah nurdur.
Kalbin ahfa mertebesinin rengi siyahtır.
Siyah tüm renklerin anasıdır.
Gün gelecek ümmet-i Muhammed siyah sancağın altında cem olacaktır.
Siyah; cehd'dir, mücadeledir, mücahidin nişanıdır.
Bu yüzden sarığımız siyahtır.
Siyah nura muhabbetimiz,
vuslata gayretimiz,
ümmet-i Muhammed'e hizmetimiz daim olsun,
kalbimiz ve kademimiz sırat-ı müstakim üzere kaim olsun inşaAllah.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Sadece şarap mı mest eder insanı?
Bazen bir bakış,
Bazen bir gülüş,
Bazen bir sesleniş...
Her birinin ayrı ayrı sarhoşluğu vardır.
Âşık'ın maşuk'tan alacağı payı vardır.
Akıl mest olur.
Gönül mest olur.
Ruh mest olur.
Âşık ile maşuk bir olup pür mest olur.
Korkma!
Sen de iç kana kana bu şaraptan.
Sarhoş ol, pür mest ol, kurtul onca tuzaktan!
O tuzaklar ki yârin ile aranda,
Kalın perdelerdir gözün ile bakanda.
Görmez misin?
Her an bir şen'dedir.
Bütün güzelliğin naz ve işvendedir.
Seven imtihandadır, sevilen ise naz'da,
Hakikatte O'ndandır,
O vardır tüm dillerden aşk-ı niyazda!

Allah en doğrusunu bilir.

ZİKİR VE FİKİR;

"Zikir olmasaydı onu fikir dolduracaktı.
İşler / gerçekler senin inşan ve var etmenle değil de kendilikleriyle gelirlerse, sana hakikatlerini verirler ve sen de oldukları hâl üzere onları bilirsin."
Fütuhat-ı Mekkiyye 13. Cilt Sf: 41 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

İnsanların çoğu için Allah'ı zikir halinde olmak fikir halinde olmaktan daha faziletli, hayırlıdır.

Zikrin mutlak getirisi, fazileti vardır.

Fikir ise ancak beş duyu verisinin, bilgi birikiminin, varsa şartlanmışlıklarının, değer yargılarının, kültür birikiminin ve nihayetinde akli verisinin harmanladığı bir karışımdan elde edilen çıkarım, karar, hükümdür. Bu durumda fikir yürütme ile hakikatleri bulundukları hâl üzere bilmek hususunda doğruya isabet etmek ihtimali yanında yanılmak ihtimalide söz konusudur. Hatta yanılma ihtimali daha yüksektir.

İnsan zikir ile meşgul olmadığı zamanlarda fikir ile meşgul olur. Fikrini (tefekkürünü) doğru kullanmasını sağlayacak sağlam bir terazisi yoksa elinde, yani hakikate yönelik ilmi bir birikimi yoksa fikri hatalı olur.

Allah'ın yarattığı bu âlemde sünnetullah kanunu diye de isimlendirilen işlerin/işleyişin hakikatini doğru ve kâmil bir şekilde öğrenmek istersen bu minvalde zikir ile meşgul olup ilim (hakikate dair) öğrenerek bu hususta Allah'ın kendisine bildirmesini murad eder, niyaz eder ve beklersen işte o zaman işler/gerçekler kendiliklerinden sana gelir ve hakikatlerini sana verirler ve böylece sen de onları oldukları hâl üzere bilmiş olursun.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Duyu tanıktır, hüküm veren ise akıldır. Hükümdeki hata hüküm verene nispet edilir."
Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Hüküm veren akıl olduğuna göre, yanlış hüküm verdiğinde bu hatayı yapan akıl olmaktadır. Burada duyular sadece algıladığı şeyi algıladığı şekil üzere akıla iletmekte, daha sonra fikir gücü devreye girip algılanan şey üzerinde değerlendirme yaptıktan sonra akıl o şey hakkındaki hükmü ortaya koymaktadır.

Akıl, bu hükme varmada sahip olduğu şu tesirlerin etkisi altındadır: O güne kadar sahip olduğu ilmi birikimi, yetiştirilme tarzı, örf ve adetlere olan bağlılığı, şartlanmaları, değer yargıları, genetik olarak ebeveyninden aldığı faktörler, içinde bulunduğu hal.

Bütün bu değerler eşliğinde fikir gücü sayesinde duyulardan gelen verileri değerlendirir ve bir sonuca varır. Verdiği hükümde isabet edebileceği gibi sahip olduğu bu değerlerin kemalatındaki eksikliği oranında hata etme ihtimalide vardır.

Padişahın (ruh/kalp) otoritesi başta vezir (akıl) olmak üzere mülkü üzerinde ne derece kuvvetli ise, vezirin ve mahiyetindekilerin hata yapma oranı da o derece düşük ve isabetli (doğru) karar alıp uygulamaları da o derece kuvvetli olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Perde kalkmadan önce cüretliydim.
Zannederdim ki seni zikreden ve sana şükreden benim.
Gün aydınlanınca artık öğrendim ki:
Zikreden, zikredilen ve zikir hep sen imişsin."
- Bir şairin dizeleri -